

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1891. Första Kammaren. N:o 6.

Onsdagen den 18 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 11 f. m.; och dess förhandlingar leddes af herr vice talmannen.

Herr statsrådet *Östergren* aflemnade Kongl. Maj:ts nedannämnda nådiga propositioner till Riksdagen:

1:o) med förslag till lag om hvad i vissa fall bör iakttagas, då byggnad uppförts utöfver tomtgräns;

2:o) med förslag till lag angående ändrad lydelse af 104, 106 och 113 §§ konkurslagen den 18 september 1862; samt

3:o) med förslag till lag angående ändrad lydelse af 17 kap. 4 § handelsbalken.

Dessa kongl. propositioner blefvo härefter föredragna och hänvisade till lagutskottet.

Anmäldes och bordlades

statsutskottets utlåtanden:

n:o 14, angående föreslagna statsbidrag till vägars anläggning och förbättring, bro- och hamnbyggnader, vattenkommunikationer och torrläggning af vattensjuka marker samt angående villkoren för sådana statsbidrags åtnjutande;

n:o 15, angående fortsättande af statens jernvägsbyggnader; samt

n:o 16, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående beviljande af vissa förmåner för enskilda jernvägsanläggningar; äfvensom lagutskottets utlåtanden:

n:o 6, i anledning af väckt motion om upphäfvande af såväl egares af frälseränta rätt till lösen af frälsekattefastighet som egares af dylik fastighet rätt till lösen af frälseränta;

n:o 7, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 36 § 1 mom. i konkurslagen den 18 september 1862;

n:o 8, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 10 § i förordningen om lagfart å fång till fast egendom den 16 juni 1875; samt

n:o 9, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af 20 kap. 8 § ärfdabalken.

Justerades protokollet för den 11 i denna månad.

Herr vice talmannen tillkännagaf, att herr *Lindqvist* låtit anmäla, det han af sjukdom vore hindrad bevista dagens sammanträde.

Föredrogs å nyo statsutskottets den 11 och 14 innevarande februari bordlagda utlåtande n:o 2, angående regleringen af utgifterna under riksstatens första hufvudtitel, innefattande anslagen till kongl. hof- och slottssaterna.

Utskottets hemställan bifölls.

Föredrogs å nyo statsutskottets den 11 och 14 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 3, angående regleringen af utgifterna under riksstatens andra hufvudtitel, innefattande anslagen till justitiedepartementet.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Vid förnyad föredragning af statsutskottets nedannämnda, den 11 och 14 innevarande månad bordlagda utlåtanden:

n:o 11, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående gränsreglering mellan Carl Gustafs stads gevärsfaktori och Eskilstuna stad,

n:o 12, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående disposition af en del byggnader och jord, tillhörande förra härads höfdingebostället Hammenhög n:o 31 i Kristianstads län, samt

n:o 13, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående afsöndring af jord från indragna militiebostället Kongs Norrby kungsgård i Östergötlands län,

biföll kammaren hvad utskottet i dessa utlåtanden hemställt.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 11 och 14 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 2, i anledning af väckt förslag om ändring af 5 § i kongl. förordningen angående inteckning i fast egendom den 16 juni 1875.

Utskottets hemställan bifölls.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 14 och 17 innevarande februari bordlagda utlåtande n:o 4, angående regleringen af utgifterna under riksstatens tredje hufvudtitel, omfattande anslagen till utrikesdepartementet.

1 punkten.

Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve Lewenhaupt: Bland de mot utrikesbudgeten framställda anmärkningar är den förnämsta den, att för vissa af de Förenade rikenas diplomatiska befattningar aflöningarna äro högre än i vissa andra med Sverige och Norge likställda länder. Att så är förhållandet har af mig blifvit anfördt i protokollet vid föredragningen af budgeten, men vid jmförelse med andra länder bör till en början från ministrarnes löner frändragas det belopp af omkring 4,000 kronor, som ministern utbetalar som indemitet till legationssekreteraren, och man måste äfven fästa afseende vid att i andra länder större tillgång finnes på personer med enskild förmögenhet, som vilja egna sig åt den diplomatiska banan. Jag kan af egen erfarenhet intyga, att det är fullkomligt omöjligt att, på den fot utländska ministrar lefva i Paris, lefva med familj på den mindre lön vissa andra länder anslagit till sina dervaran ministrar, och att dessa ministrars löner ej heller i verkligheten betäcka deras utgifter. De äro nödsakade att af egna tillgångar fylla bristen i aflöningen.

En annan anledning, hvarför lönerna å vissa orter äro högre, är den, att lönerna bruka beräknas icke blott efter ländernas storlek utan äfven efter de intressen, som finnas att bevaka, och att de Förenade rikenas intressen å vissa orter äro större än vissa andra länders. Det förhåller sig t. ex. så, att kostnaden för de Förenade rikenas beskickning i Washington är beräknad till 50,000 kronor, under det att t. ex. kostnaden för den schweiziska beskickningen, enligt mig nyligen meddelade uppgifter, beräknas till 40,000 kronor och för den belgiska till 31,000 kronor, men att deraf draga någon slutsats, att anslaget för de Förenade rikenas beskickning är för högt, bör enligt min åsigt lika litet ifrågakomma som att för hvad angår beskickningen i Konstantinopel försöka någon jmförelse mellan anslaget till de Förenade rikenas beskickning och de belopp, som vissa andra mindre länder, hvilkas intressen i Konstantinopel äro ojemförligt större, till sina beskickningar anslagit, nemligen Grekland 127,000 kronor och Rumänien 81,000 kronor.

Det händer visserligen i de Förenade rikena tid efter annan, att personer med förmögenhet söka inträde i utrikesdepartementet, men i regeln taga de afsked inom kort tid. För det stora flertalet af menniskor är det frågan, hur man skall finna utkomst för sig och sin familj, som bestämmer hvar man bor, och det är vanligen den, som föranleder emigrationen, men det fåtal personer, för hvilka den frågan icke existerar, föredraga vanligen att, när den första ungdomen är förbi, slå sig ned i det land, der de blifvit uppfosttrade. Det har äfven hittills vid diplomatiska befattningars tillsättande icke varit behöfligt att, om en person befunnits för befattningen kompetent, förbigå honom

*Reglering af
de ordinarie
utgifterna
under tredje
hufvudtiteln.*

Reglering af
de ordinarie
utgifterna
under tredje
huvudtiteln.
(Forts.)

på den grund att han icke egt förmögenhet. De förnämsta befattningarna äro så aflönade, att innehafvaren kan lefva gift, och jag antager att det är nödvändigt att så är förhållandet, emedan det icke är troligt att lämpliga personer skulle erhållas för den diplomatiska banan, om de ej kunde söka inträde på densamma utan att afstå från hvarje förhoppning att äfven i bästa fall kunna uppnå sådan ekonomisk ställning, att giftermål blefve möjligt.

De mindre ministerbefattningarna med lön om 20,000 kronor äro icke beräknade att innehafvaren skall kunna lefva gift, om han icke eger förmögenhet, och det har aldrig funnits någon svensk och norsk minister, som lefvat gift på det beloppet. Utgifterna äro beroende af lyxen i de sällskapskretsar, der diplomaten måste söka de personer, med hvilka han har att förhandla för att vinna det på personlig bekantskap grundade förtroende, som är erforderligt, och då lyxen och rikedomens utomlands i allmänhet är mycket större än i Stockholm, äro äfven kostnaderna för ministrarne nästan öfver allt mycket större.

Det finnes dock äfven inom de Förenade rikenas diplomati befattningar, som äro otillräckligt aflönade, t. ex. attachéerna, som icke hafva någon lön alls, och utrikesministern, hvars lön är otillräcklig, men dessa befattningars innehafvare kunna åtminstone för närvarande hafva förhoppning att derigenom bliwa kompetenta till bättre aflönade platser.

Hvad beträffar frågan om indragning af beskickningar, har jag i fråga om Konstantinopel anfört, att göromålen äro för talrika för att det kan komma i fråga att anmoda någon annan beskickning att öfvertaga dem. De löpande målen äro enkla, jag medgifver det fullkomligt, men de äro dagligen återkommande och fordra både punktlighet och skyndsamhet, om ej sjöfarten, som förnämligast är norsk, skall löpa fara att uppehållas.

Med afseende å behöfligheten af en beskickning i Wien har jag anfört att ingen fråga, som berör magtställningen i Europa, kan afgöras utan att utgången inverkar på alla stater af någon betydelse och deribland äfven de Förenade rikena, och att Österrike-Ungern kommer att delta i afgörandet af dylika frågor. Till stöd för detta påstående anser jag mig endast behöfva erinra om historiens vittnesbörd och om de viktiga underhandlingar, som vid tiden för senaste kriget fördes i Wien. Det finnes ett par länder, som vid olika tillfällen indragit nästan alla sina beskickningar, men de hafva alltid inom kort tid funnit det nödvändigt att å nyo upprätta dem. Bruket är att internationella förbindelser underhållas genom beskickningar, och på samma sätt, som man i det enskilda lifvet måste underkasta sig bruket, om man vill umgås med menniskor, på samma sätt måste en stat och särskildt en mindre stat handlägga sina internationella affärer i enlighet med vedertaget bruk. Dessa affärer ökas äfven årligen till följd af stigande samfärdsel, och samtidigt med att behovet af säkra politiska underrättelser icke kan sägas vara mindre nu än förr, ökas för hvarje år göromålen vid beskickningarna af andra anledningar. En af dessa är den ökade emigrationen, hvilken, som bekant, i stor skala försiggår till Tyskland och Danmark. Jag har icke sett någon uppgift rörande hela antalet i dessa länder befintliga svenskar, men man

kan jämförelsevis göra sig någon föreställning derom, emedan det är bekant att t. ex. i Norges hufvudstad Kristiania finnas omkring 6,000 svenskar och i Mecklenburg 7,000. Samma ökning i samfärdseln eger rum mellan främmande länder, och till följd deraf ökas för hvarje år de direkta förbindelserna mellan regeringarna. Nya aftal och öfverenskommelser ingås, och frågor om tolkningen af dessa aftal och derigenom uppkommande prejudikat föranleda betydlig skriftvexling. Det har under sistlidet år till och med inträffat, att vi varit nödsakade göra förfrågningar hos andra magter rörande tillämpningen af deras traktater med en så aflägsen stat som republiken Liberia. Den inre lagstiftningen i de olika staterna undergår äfven ständiga förändringar, och i mån som samma principer mera uniformt tillämpas, uppkommer en ny folkrätt t. ex. i frågor om nationalitet, fattigförsörjning, utvisningsrätt, utlemnande af förbrytare m. m. Under det sista året har särskild skriftvexling förorsakats rörande handelstraktaterna och i anledning deraf att de Förenade rikena för olika ändamål genom ombud deltagit i kongresser och kommissioner i ett stort antal hufvudstäder: i Madrid, Paris, Brüssel, Berlin, Wien, Köpenhamn och Cairo.

*Reglering af
de ordinarie
utgifterna
under tredje
hufvudtiteln.
(Forts.)*

I fråga om beskickningen i Belgien och Holland, hvilka båda länder i Stockholm underhålla ministrar, har någon anmärkning icke förut varit gjord, och jag har därför i protokollet icke yttrat mig om behöfligheten af denna beskickning på samma sätt som jag af samma anledning underlåtit att yttra mig om beskickningen i Madrid och flera andra beskickningar. En beskickning i Brüssel och Haag är af särskild vikt därför, att, då dessa länders magtställning är mycket snarlik de Förenade rikenas, det ofta är af stort intresse att veta, hvilken ställning Belgien och Holland komma att intaga i allmänna europeiska frågor, i hvilka stormagterna hafva olika intressen och olika meningar.

I dylika frågor hafva de Förenade rikena vanligen icke något särskildt intresse, men det är icke desto mindre nödvändigt att uttala en åsigt, med mindre man vill formelt afsäga sig rätten att blifva hörd i Europas allmänna angelägenheter och att sjelf få afgöra i hvad mån en fråga bör anses beröra våra intressen, och då å andra sidan frågorna alltid för vissa länder beröra högst väsentliga intressen, kan det ofta vara svårt att afgöra, huru beslutet bör fattas, för att detsamma ej må få utseende af partiskhet.

Ministern i Brüssel har dessutom under hela det sista året varit medlem af en internationel konferens om slafveriets afskaffande, och han är fortfarande ombud i en i sammanhang med denna konferens tillsatt kommission om tullväsendet i Kongostaten. I dessa internationella församlingar hafva alla stater i Europa, som deltog i Kongo-konferensen i Berlin, varit representerade.

Nödvändigheten af anslag till hemliga utgifter synes tillräckligt bevisad derigenom, att dylika anslag finnas i alla länder.

Rikets ständer förklarade sig i skrifvelse den 17 september 1863 bifalla Kongl. Maj:ts förslag att till hemliga utgifter finge användas en summa af högst 34,000 riksdaler, hvaraf Sveriges bidrag skulle utgöra 24,000. Detta beslut har icke blifvit ändradt, men sedan en följd

*Reglering af
de ordinarie
utgifterna
under tredje
hufvudtiteln.*
(Forts.)

af år hafva dessa utgifter utgått med endast sammanlagdt för båda rikena 14,000, och jag kan icke tillstyrka någon nedsättning i detta belopp. Som hufvudaumärkningen blifvit gjord mot ministerlönerna, ber jag slutligen att få särskildt framhålla, att enligt min åsigt dessa löner, som ej äro större nu än för 60 år sedan, icke kunna nedsättas utan att ministrarnes sociala ställning kommer att lida, eller att vid befattningarnas tillsättande afseende måste fästas vid huruvida ifrågasatta personer ega enskild förmögenhet.

Hvad beträffar det i utskottets betänkande förekommande uttalande om önskligheten att arbetet "Sveriges Traktater" måtte blifva bedrifvet med största möjliga skyndsamhet, synes mig att detta uttalande innebär, att så icke skulle hafva varit förhållandet hittills. Det förefaller mig emellertid, som om det vore svårt att afgöra, med huru stor skyndsamhet ett dylikt arbete kan verkställas. Långvariga arkivforskningar hafva varit erforderliga, särskildt därför att 1697 vid slottsbranden de svenska exemplaren af de äldre handlingarna tillintetgjordes, och då det är känt, både att flere delar af arbetet redan äro färdiga, och att arbetet är utfördt så förtjenstfullt, att det erhållit de mest smickrande vitsord både i Sverige och i andra länder, synes mig att påminnelsen om skyndsamhet, som utskottets utlåtande sålunda innehåller, icke är förtjent. Dertill kommer, att, på sätt är nämndt i Kongl. Maj:ts proposition, arbetet är afsedt att efter 1891 års slut till en början fortsättas med de senaste traktaterna, samt att, då arkivforskningar ej erfordras i fråga om dessa traktater, denna del af arbetet således kan skyndsammare utgifvas.

Friherre Klinckowström: Jag har begärt ordet för att yttra mig rörande formen i egentligen punkten b) af utskottets betänkande, och jag gör det i den lofvärda afsigten att, enligt mitt förmenande, derigenom befordra regeringens intresse i frågan. Statsutskottets förslag och motivering i denna fråga synes mig förtjent af stora loford. Att utskottet varit befogadt att göra den hemställan, som här är i fråga, särskildt i punkten b), synes mig tydligen framgå af det förtjenstfulla yttrande, som blifvit afgifvet af hans excellens herr utrikesministern till statsrådsprotokollet, som är bifogadt den kongl. statsverkspropositionen. Om man med uppmärksamhet genomläser detta dokument, tror jag att mången med mig skall finna, att *något mera* är att göra i hushållningsväg rörande denna hufvudtitel, än som nu skett, nemligen att på en utgiftssumma af 613,800 kronor inknappa eller hushålla in 7,050 kronor. Den form, hvarunder utskottets majoritet föreslagit sina anmärkningar mot hufvudtiteln, nemligen att ingå till Kongl. Maj:t med en underdånig hemställan, att Kongl. Maj:t täcktes tillse, huruvida icke sådana anordningar kunna vidtagas, att utgifterna under 3:dje hufvudtiteln blifva ytterligare minskade, synes mig vara en ganska vördnadsfull, passande och mild åtgärd, ty beträffande underdåniga skrivelser, är det bekant att Kongl. Maj:t dervid fäster det afseende, han finner för landets nytta och väl skäligt vara. Kongl. Maj:t blir derigenom icke bunden af något Riksdagens beslut. Men om, mot förmodan och på grund af den föregående värde talarens senaste yttrande,

denna kammare skulle afslå berörda hemställan, blefve, enligt min mening, den oundvikliga följden den, att då Andra Kammaren, efter hvad jag tror mig veta, kommer att bifalla sina nio reservanters hemställan rörande denna punkt, nemligen att helt enkelt nedsätta Sveriges bidrag till utrikesdepartementet med 40,000 kronor, detta Andra Kammarrens beslut kommer att underkastas gemensam votering, och då är det fara värdt att här i kammaren finnas tillräckligt många hjälptrupper till Andra Kammarrens majoritet, att detta beslut kan åvägbringas såsom ett Riksdagens. En sådan händelse tror jag skulle blifva för Kongl. Maj:t mycket obehagligare än den underdåniga skrifvelse, som här afses, ty, om Första Kammaren bifaller denna skrifvelse, är det troligt, att den minoritet; som här finnes för inknappning af 40,000 kronor å utrikesdepartementets nuvarande anslag, kommer att vara en ringa minoritet; men kommer skrifvelsen att afslås i denna kammare, tror jag att den minoritet, som kommer att gå med Andra Kammarrens beslut om nedsättning af anslaget med 40,000 kronor, skall rätt mycket ökas, och jag tror att i denna fråga vi skola få hjälp af åtskilliga af herrar frihandlare. Emedan dessa sannolikt komma att stryka eller nedsätta tullen på råg, uppstår i statskassan en minskning af en eller annan million, och för att skaffa utväg att inskränka denna minskning är jag öfvertygad, att främst herr Bennich med sina anhängare skall votera för denna nedsättning om 40,000 kronor. Det är på dessa grunder, som jag vågar varmt förordas och bedja kammaren att sig väl besinna och icke afslå den hemställan, som statsutskottet i punkten b) nu gjort.

Herr Björnstjerna: Herr vice talman, mine herrar! Det är med en viss tvekan jag i dag tagit till orda, men utrikesdepartementets angelägenheter ligga mig ännu allt för varmt om hjertat, för att jag vid ett tillfälle sådant som detta skulle kunna tiga.

Redan flere gånger förut har statsutskottet framkommit med samma förslag som i dag i andra punkten, nemligen, att Riksdagen skulle hos Kongl. Maj:t anhålla, "det Kongl. Maj:t täcktes tillse, huruvida icke sådana anordningar kunna vidtagas, att utgifterna under tredje hufvudtiteln blifva ytterligare minskade". Det borde icke förvåna någon, att Andra Kammarrens ledamöter i statsutskottet, hvilka bruka uteslutande eller så godt som uteslutande tillsättas från hemmansegarepartiet, icke kunna inse nödvändigheten af dessa i deras tycke så stora utgifter på tredje hufvudtiteln. Deremot har största delen af Första Kammarrens ledamöter hittills alltid funnits som reservanter under dessa utskottets betänkanden. Hvarför är så icke händelsen denna gång? Utskottet är i denna fråga enhälligt. Jag är ledsen att uttala det, men för mig synes det påtagliga skälet vara det högst otillfredsställande och i många fall vilseledande sätt, hvarpå uppgifterna från utrikesdepartementet vid jämförelsen med andra länders diplomaters aflöning blifvit uppställda och redigerade. När man slår upp hans excellens utrikesministerns anförande till statsrådsprotokollet, finner man der, då man noga genomläser det, många och tungt vägande skäl mot en sådan nedsättning. Men det är icke många, som läsa

*Reglering af
de ordinarie
utgifterna
under tredje
hufvudtiteln.
(Forts.)*

Reglering af
de ordinarie
utgifterna
under tredje
hufvudtiteln.
(Forts.)

igenom ett så vidlyftigt betänkande, och ännu färre, som begrundade det noگا. Det som dock faller hvar och en i ögonen och som enligt mitt förmenande var afgörande i statsutskottet är dessa med spårstil uppställda jämförelser mellan våra diplomaters aflöning vid främmande hof och andra länders, och af hvilka framgår, att våra diplomater i allmänhet synas vara högre aflönade än vissa andra länders och i somliga fall, särskildt i Köpenhamn, högre aflönade än till och med några af stormagternas representanter. Jag vågar påstå, att detta är vilseledande. Hans excellens yttrar sjelf i sitt anförande, att våra ministrar äro underkastade flere utgifter, som icke drabba andra länders, dervid framhållande den indemnitet de äro skyldiga utbetala till legationssekreteraren. Hade mitt råd följts, skulle denna indemnitet dragits af från ministrarnes löner, hvarigenom dessa vid fyra beskickningar minskats med 4,000 kronor och vid tre med 3,000. Detta hade genast gjort en betydlig skilnad; och det finnes icke det ringaste skäl att uppföra en ministers lön med 4,000 kronor högre, då han blott eger att utbetala dem till legationssekreteraren. Det rätta är, att dessa fyratusen uppföras på legationssekreterarens lön och icke på ministrarnes. De stå kvar från den tid, då det var ministrarnes skyldighet att defragera legationssekreteraren, som vanligen logerade hos ministern och der äfven hade fritt bord, men för närvarande är ministern skyldig att vid de större hofven betala legationssekreteraren 12 kronor och vid de andra 9 kronor om dagen. Hade detta iakttagits, och dessa fyratusen eller tretusen kronor icke varit synliga på ministrarnes lön, skulle derigenom förhållandet i väsentlig mån hafva jemnats mellan våra och andra mindre staters ministerlöner.

Hans excellens framhåller äfven mycket riktigt, att det finnes många utgifter, som andra beskickningar få ersättning för, men icke våra. Detta står i hans anförande, men observeras föga, då det icke är synligt i bredd med dessa jämförelser, hvilka äro så i ögonen fallande, och tyckas utvisa att våra diplomater äro, åtminstone i många länder, bättre aflönade än andra.

Det ligger nära till hands att i förevarande fråga gå till Sveriges officiella statistik för 1883, der en tabell finnes, utvisande aflönings- och pensionsförhållandena vid kongl. utrikesdepartementet. I första kolumnen upptages der den kontanta aflöning, ministern får, och i en annan kolumn "afdrag att göra från den kontanta aflöningen". Man finner der, att i *Berlin* ministrarnes lön är 48,000 kronor, hvarifrån bör afdragas indemnitet till legationssekreteraren 3,285 kronor, kansli-kostnader ungefär 1,350 kronor, summa afdrag 4,635 kronor (kansli-kostnader äro sådana, som i allmänhet ersättas vid andra länders beskickningar). Så kommer man till beskickningen i *Köpenhamn*: ministrarnes lön 36,000 kronor, indemnitet till legationssekreteraren 3,285 kronor, kansli-kostnader ungefär 1,620 kronor, tillsammans 4,905 kronor eller närmare 5,000 kronor, hvilka skola afdragas. Om man betraktar aflöningsförhållandena för ministern i Köpenhamn, hvilka, såsom jag nyss nämnde, äro mest i ögonen fallande, skall man finna att, i fall denna indemnitet och dessa kansli-kostnader frånräknas ministrarnes lön, han alls icke har lika mycket som franske ministern, utan flera tusen

kronor mindre och alldeles icke mer än tyske ministern, 32,000 kronor, utan i sjelfva verket mindre.

Går man så till andra beskickningar, finner man, att vid några är afdraget ganska betydligt. I *London* utgör ministerns lön 60,000 kronor, deraf afdrages indemniteten till legationssekreteraren 4,380 kronor, kanslikostnader ungefär 2,400 kronor, summa afdrag 6,780 kronor. Vid beskickningen i *Paris* — hvilken hans excellens bör känna särdeles väl till — är ministerns lön 60,000 kronor, indemniteten till legationssekreteraren 4,380 kr, kanslikostnader ungefär 4,050 kronor, summa afdrag 8,430 kronor.

Hvarför har icke detta ytterligare påpekats, då en sådan framställning måste verka ofantligt på beslutet? Jag vågar påstå, att den uppställning, som framlagts, är fullkomligt vilseledande. Summan af dessa indemniteter och afdrag, som enligt den officiella statistiken skulle frånräknas ministrarnes löner, uppgår till 41,545 kronor; detta gör således en betydlig minskning i deras löneförmåner.

Det är äfven en annan sak, som kunde och borde hafva tydligare framhållits såsom en anledning till att vår minister i Köpenhamn har så hög lön, den nemligen, att han har en mycket mera framstående ställning än någon annan af våra ministrar vid främmande hof. Till följd af de tusentals fattiga landsmän, som der finnas, är hans hjälpsamhet i hög grad anlitad, och på intet ställe tages hans gästfrihet i i anspråk i så hög grad som i Köpenhamn. Alla dessa skäl skulle, derom är jag öfvertygad, åtminstone på Första Kammarans ledamöter i statsutskottet icke förfelat att utöfva en ganska betydlig inverkan.

I statsrådsprotokollet anföres på sid. 13, att utgifterna för de diplomatiska angelägenheterna i förhållande till folkmängden i de olika länderna visa sig i Sverige och Norge vara per person betydligt mindre än i något annat land. Utgifterna per person skulle nemligen i Sverige utgöra 7,4 öre, i Norge 7,3, i Belgien 10,6, i Danmark 12,7, och i Nederländerna 10,7; det är med dessa länder man vill jemföra oss, och som denna tabell riktigt utvisar, är kostnaden, fördelad på invånarantalet, mindre hos oss än annorstädes. Må det tillåtas mig att härtill lägga några andra uppgifter, t. ex. huru mycket de olika länderna anvisa till sina utrikesdepartement. Man skall deraf finna, att i de förenade rikena anslagen till hela utrikesdepartementet äro mycket mindre än i något annat land med undantag af Danmark. Den föreliggande utrikesbudgeten upptager statsanslag: från *Sverige* 611,250 kronor, från *Norge* 304,900 kronor. *Danmark* har visserligen endast en budget af 364,000 kronor; men, mine herrar, är det alldeles säkert att icke Danmarks ställning varit bättre, om det gjort litet större uppoffringar för sina utrikes angelägenheters vårdande? Gå vi till andra länder — jag börjar med de tre minsta, med hvilka man företrädesvis jemfört oss. Enligt "Almanach de Gotha" för i år uppgår *Belgiens* utrikesbudget till 2,323,000 francs, hvilket, förvandladt till svenskt mynt, gör 1,652,000 kronor. *Nederländernas* budget uppgifves till 712,000 floriner, hvilket gör 1,068,000 kronor. *Portugals* 384,984 milreis à 5 francs 68 cent. eller 1,519,000 kronor. Sverige beviljar således långt mindre än hälften af hvad Belgien och Portugal gifva till sina utrikesdepartement och

*Reglering af
de ordinarie
utgifterna
under tredje
hufvudtiteln.
(Forts.)*

*Reglering af
de ordinarie
utgifterna
under tredje
hufvudtiteln.*
(Forts.)

icke stort mer än hälften af hvad Nederländerna anslå till sitt. Komma vi sedan till andra magter, finnes, att *Storbritanniens* utrikesbudget utgör 684,660 pund sterling eller i svenskt mynt 12,323,000 kronor, *Spaniens* 5,300,000 pesetas eller 3,816,000 kronor, *Frankrikes* 13,591,000 francs, eller 9,785,000 kronor, *Italiens* 8,727,000 lire eller 6,283,000 kronor, och *Rysslands* 4,507,000 rubel eller omkring 11,267,000 kronor. Man kan här af se, huru jemförelsevis obetydligt de Förenade rikenas bidrag till utrikesdepartementet är.

Jag skall nu be att få ytterligare bestyrka ännu en uppgift af hans excellens, nemligen den jemförelse han gjorde med aflöningen inom vår ministerstat nu och för 60 år sedan eller 1830. Se här är en tabell öfver de aflöningsförhållanden, som då voro gällande. Envoyén vid hofvet i Wien uppbar 8,000 specier eller 32,000 kronor — detta är således samma belopp som nu föreslås; — envoyén vid kejsrerliga hofvet i S:t Petersburg 16,000 specier, 64,000 kronor, således 4,000 kronor mer än för närvarande, vid kongl. hofvet i Paris 15,000 specier, 60,000 kronor, således detsamma som nu, vid kongl. hofvet i Preussen 8,000 specier eller 32,000 kronor, hvilket är mindre än för närvarande, men så har också tyska magten utvidgats betydligt, och platsen är nu mycket viktigare; i England detsamma som nu eller 60,000 kronor, sedan komma de andra hofven. Slutsumman uppgår i kronor förvandladt till 441,600 kronor och nu föreslås den till 478,750 kronor, d. v. s. på 60 år har aflöningen för ministerstaten ökats med 37,150 kronor. Jag undrar huru det skulle sett ut i de andra departementen, om icke deras budget ökats med mera under 60 år.

Hans excellens föreslår en nedsättning i aflöningen till beskickningarna i Konstantinopel och Wien med inalles 10,000 kronor. Detta tillmötesgående besvaras af herr Borg i hans motion med ett yrkande på att de skola helt och hållet indragas. Det har af hans excellens framhållits, att det icke går an att indraga beskickningen i Konstantinopel, därför att de turkiska myndigheterna icke underhandla direkt med eller mottaga skrivelser från konsulerna, utan allt måste gå genom en beskickning. "Ja", säger man, "men man ser af anförandet till statsrådsprotokollet att tre andra länder, Schweiz, Portugal och Danmark, icke hafva några beskickningar i Konstantinopel, och då finnes intet skäl för oss att hafva det heller". Hvad Schweiz beträffar, så har det ingen sjöfart, och det är den, hvars intressen i främsta rummet måste ombesörjas i Konstantinopel. Om vår gått ned nu, så var den dock ganska betydlig, då jag hade äran vara minister der. Hvad Danmark angår, har det ständigt haft mycket liten sjöfart på orienten, och Kongl. Maj:ts beskickning kunde lätt åtaga sig dess angelägenheter, men vi skulle icke hafva någon dansk beskickning att vända oss till, om vår droges in, utan vi skulle nödgas vända oss till andra, och det är påtagligt att man icke kunde anlita sådana beskickningar, der man icke förstår vårt språk eller der man icke åtminstone kunde räkna på att våra sjökaptenar skulle kunna göra sig begripliga på engelska. Att åter besvara en sådan magt som Englands beskickning skulle vara omöjligt, så öfverhopad med göromål som denna är i orienten.

Om Portugal blott hvart tredje år skickar dit en minister och

låter någon annat lands beskickning sköta sina angelägenheter under mellantiden, så skötas de också derefter. Jag minnes mycket väl, att medan jag var i Konstantinopel, hade ett par af våra fartyg befraktats derifrån till Lissabon, och jag kunde omöjligt finna någon beskickning, som ville åtaga sig att för Portugals räkning utfärda sundhetspass. Italiens och Spaniens beskickningar hade ömsom brukat sköta de portugisiska angelägenheterna, men båda dessa beskickningar förklarade sig för närvarande icke hafva åtagit sig något sådant uppdrag. Jag måste låta fartygen afgå och telegraferade till vår minister i Lissabon att jag icke kunnat anskaffa några sundhetspass, då det icke lyckats mig upptäcka någon, som vore bemyndigad att för portugisisk räkning utfärda sådana. Jag fick det svar, att fartygen blefve underkastade höga böter, om de anlände utan dessa, och att för ögonblicket vore uppdraget anförtrodt åt engelska beskickningen. Jag skulle icke önska, att vi blefve lika illa ställda. Vi hafva dessutom mycket mera att göra i Konstantinopel än man i allmänhet föreställer sig, så att jag knappast tror det vara möjligt att verkställa den inskränkning hans excellens föreslagit genom att indraga konsultssekreterarebefattningen. Drogmanen har många helt andra göromål, och om han är sysselsatt på annat håll, kan det hända, att fartyg, som behöfva expedieras, blifva uppehållna; åtminstone vet jag icke, huru det skall förekommas. För närvarande underlättas dock saken derigenom, att vår drogman är mäktig svenska språket, hvilket är en mycket sällsynt händelse, och man kan således försöka.

Men på tal om konsultssekreteraren, som man vill indraga, kan jag icke annat än med nöje anföra, hurusom vid flera tillfällen under senare tider våra konsultssekreterare i Konstantinopel der spelat en ganska framstående roll. Den, som jag var nog lycklig att hafva till konsultssekreterare och som nu är generalkonsul i Leith, lyckades genom sina ifriga bemödanden, sitt inflytande och publicerandet af åtskilliga skrifter i ämnet införa ganska väsentliga förbättringar för sjöfarten i Bosporen, Dardanellerna och Svarta hafvet. Hans efterträdare, som nu är generalkonsul i Rio de Janeiro, spelade en ganska betydande roll vid ett tillfälle, då en internationel konferens af alla Europas stater var samlad i Konstantinopel, vid hvilken han var vårt ombud. Såvidt jag minnes rätt, rörde frågan karantänsförhållanden och sättet att från Europa utestänga koleran, som hotande nalkades från södern. Denna konferens höll på att gå totalt sönder och hade redan beslutat åtskiljas, då vårt ombud fann en utväg att förena meningarna. Ombuden samlades hos vår beskickning, och hans förslag blef antaget. Konferensen samlades åter. Jag hade då äran förestå utrikesdepartementet och fick emottaga officiella tacksägelser från engelska och ryska regeringarna med anledning af det sätt, hvarpå vårt ombud vid detta tillfälle lyckats lösa frågan.

Platsen är sålunda icke så alldeles betydelslös, men, eftersom hans excellens föreslår det — så må man försöka indraga den tills vidare. Hvad beträffar indragningen af ministerposten i Wien, är detta ett förslag, som väckts af venstern i Norge, och som man beklagligtvis här upptagit. Jag skall bedja att få omnämna, hvilka länder, som

*Reglering af
de ordinarie
utgifterna
under tredje
hufvudtiteln.*
(Forts.)

Reglering af hafva beskickningar i Wien med ambassadörs eller envoyés rang. De äro: de ordinarie Tyskland, Amerikas förenade stater, Argentina, Belgien, Bayern, Brasilien, China, Danmark, Spanien, Frankrike, Storbritannien, Grekland, utgifterna Italien, Japan, Johanniterorden, Nederländerna, Persien, Portugal, under tredje Rumänien, Ryssland, Påfven, Sachsen, Serbien, Siam, Schweiz, Tur- hufvudtiteln. kiet, Württemberg och Monaco.

(Forts.)

Finnes då någon, som vill yrka på att vi, de Förenade rikena, skulle visa oss så obetydliga eller så föga intresserade för Europas viktigare angelägenheter, att vi ej vilja kosta på oss en beskickning i Wien? Sverige har dock haft en beskickning derstädes alltsedan westfaliska freden. Det har underhållit en beskickning i Wien under den tid, det varit mest utarmadt. Nu äro dess finanser bättre än någonsin, nu yrkar man att beskickningen skall indragas — vi hafva väl ej blifvit fattigare därför, att vi numera äro förenade med Norge.

Hvarje enskild man, som är mån om sitt anseende, eger en viss stolthet, och detta är bra, ty det hindrar honom från att begå sådana handlingar, som för hans anseende skulle vara skadliga. I ännu högre grad bör väl då en *nation* ega denna känsla af stolthet, och vi svenskar, mine herrar, vi hafva i sanning rätt att i detta fall vara stolta. Vi kunna ej glömma, att vårt lilla och folkfattiga Sverige fordom stod som segrare öfver det mäktiga kejsarriket. Vi få ej glömma, att Sverige var en af de sju magter, som vid kongressen i Wien 1814—1815 afgjorde Europas karta. Noblesse oblige, heter det, och Sverige kan med sådana antecedentia ej undandraga sig att hålla en beskickning i Wien. Jag tror knappt, att någon ledamot i denna kammare skall kunna förneka detta. Jag ser ej till motionären herr Borg, men jag lyser så god tanke om honom, att jag tror, i fall han vore här tillstädes, att han skulle frångå sitt yrkande.

Hvad nu i allmänhet beträffar förslagen att indraga särskilda beskickningar, ber jag få påpeka, att i början af 1870-talet var det ständigt fråga om att indraga beskickningen i Spanien. Hvem skulle nu vilja indraga den? Den ena gången föreslås indragning af *en* beskickning, den andra af en annan. För min del anser jag, att vi icke kunna indraga någon enda af våra beskickningar utomlands, utan jag håller bestämdt före, att deras bibehållande är för oss nödvändigt. Men såsom frågan nu står, har jag intet yrkande att göra. Dock hoppas jag, att, om detta statsutskottets förslag bifalles, saken skall aflöpa på samma sätt som den gjorde på 1870-talet. År 1871 beslöt Riksdagen, att i mån af afgang inom ministerstaten, skulle det svenska anslaget till densamma minskas med 40,800 kronor, hvilket sålunda med motsvarande minskning från Norge utgjorde in alles 57,800 kronor. Riksdagen biföll under tre på hvarandra följande år denna nedläggning, men vid 1874 års riksdag afslogs den på goda skäl af båda kammarne, och Riksdagen beslöt att anslaget skulle qvarstå oförminskadt.

Jag hoppas, att det måtte gå på samma sätt äfven nu, derest Riksdagen skulle komma att fatta sitt beslut i öfverensstämmelse med utskottets förslag.

Friherre Leijonhufvud, Broder Abraham: Ehuru icke något

yrkande i annan riktning blifvit framställt, än statsutskottets förslag till kläm, torde kammaren hafva rätt att vänta att någon ledamot af utskottets majoritet här yttrar sig i frågan. Med anledning deraf ber jag att få säga några ord.

Grundlagen föreskrifver, att Konungen eger rätt att behandla de diplomatiska ärendena så, som han finner för landet nyttigast. I följd af detta stadgande måste också Riksdagen ställa till Konungens disposition för ändamålet erforderliga medel. Huru stor denna siffra bör sättas är ganska svårt att afgöra för den, hvilken ej närmare är inne i de diplomatiska angelägenheterna eller känner kostnaderna å de ställen, der beskickningarna finnas, och det är klart att inom Riksdagen finnas få, som besitta en sådan sakkänedom. Deremot är det icke alls förvånande, att, oaktadt dessa kostnader ej vuxit på de sista sextio åren, många, speciellt inom Andra Kammaren, finnas, hvilka finna dessa utgifter allt för stora, särskildt för beskickningarna i vissa länder, der man förmenar sig icke hafva några direkta intressen, som behöfva bevakas.

Följden har också varit den, att gång efter annan under föregående riksdagar förslag framkommit i Andra Kammaren att få detta anslag nedsatt. Dessa förslag hafva kommit till utskottet, som haft att yttra sig angående skrivelser till Kongl. Maj:t. Majoriteten inom utskottet, eller åtminstone ledamöterna från Första Kammaren, har ej velat rösta för en dylik skrivelse. Man har haft det förtroende till regeringen, att, om några besparingar skulle kunna göras, de också skulle blifva verkställda, och anseende sig sakna full sakkänedom hafva Första Kammarens statsutskottsledamöter alltjemt vägrat gå in på skrivelseförslag. Första Kammaren har sedan hvarje gång godkänt detta deras afstyrkande.

I år har saken kommit in i en annan riktning. Detta har kanske sin grund till en del uti en viss otålighet hos motionärerna öfver att man ej fått fram någon skrivelse till Kongl. Maj:t, då Första Kammaren alltid afslagit en sådan, kanske ock till en del uti förhållandet i Norge. Derom kan jag sjelf något vittna, emedan jag var i Kristiania i fjol, då frågan om de utländska angelägenheterna behandlades i stortinget. Jag åhörde diskussionen derom, och jag måste erkänna, att jag ej blef mycket slug derpå. Inga nya upplysningar, snarare färre än här. Det oaktadt segrade oppositionen med en röst, och det beslöts en skrivelse till Kongl. Maj:t med begäran om indragande af fyra beskickningar, nemligen de i Konstantinopel, Wien, Italien, och eget nog i Köpenhamn. Förmodligen har detta föranlett våra motionärer att här till indragning upptaga samma platser, utan att de hafva bättre skäl att bjuda på, än man hade i Norge, och de voro magra nog.

Frågan företeer tvenne delar. Den ena gäller, huruvida vissa beskickningar skola indragas, den andra rör lönerna.

Euligt min uppfattning faller det sig mycket svårt att undvara beskickningar i främmande länder. I brist på egen erfarenhet har jag rådfört mig med gamla diplomater, som icke äro riksdagsmän och

*Reglering af
de ordinarie
utgifterna
under tredje
hufvudtiteln.*
(Forts.)

*Reglering af
de ordinarie
utgifterna
under tredje
hufvudtiteln.
(Forts.)*

icke längre hafva med diplomatien att skaffa, och hvilka alltså äro fullkomligt opartiske.

Då man sagt, att i fall Sverige behöfver på diplomatisk väg underhandla med andra länder, kan detta låta sig göra medelst tillfälliga beskickningar, hafva dessa herrar, om hvilka jag nyss nämnde, deremot erinrat, att det förefinnes en väsentlig olikhet emellan dessa tillfälliga och de ständiga beskickningarna. Erfarenheten ådagalägger nemligen, att om en stat af andra ordningen till en främmande regering afsänder en dylik tillfällig diplomatisk agent, så blir han i allmänhet allt för mycket förbisedd. Han får gå der som en blindbock och får ingenting veta — ej mer än hvad han kan läsa om i tidningarna, då man deremot till den stadigvarande ministern, t. ex. en svensk, säger: "ni är svensk minister, med er kunna vi tala, Sverige är ett gammalt land med en erkänt aktningssjudande diplomati, van vid takt och förtegenhet, men kommer här någon tillfällig diplomatisk agent, så är han för oss alldeles främmande, han kan vara fullt pålitlig och skicklig, men vi veta ej huru dermed förhåller sig, vi hafva ej tillräckligt förtroende till honom, och vi kunna ej förlita oss på honom." Följden blir att en sådan ej får den ringaste kännedom om hvad som underhandlades vid de samtal, hvilka ega rum emellan de stora staternas representanter och det land, hvarmed han skall underhandla, och det är att märka, att de muntliga öfverläggningarna diplomaterna emellan oftast äro af långt större betydelse, såsom inledande underhandling, än ett skriftligt förslag. Dessutom är förhållandet i Europa med dess nuvarande lätta kommunikationer, att man snart sagdt inom hela den diplomatiska världen känner hvarandra till namn och karakter. Derigenom tillvinner sig också en känd persons uppträdande ett visst förtroende i motsats till hvad förhållandet blir med den, som dyker upp alldeles främmande. Detta är ett skäl, hvarför fortsatta diplomatiska förbindelser måste anses bättre än tillfälliga.

Ett annat skäl finnes, som hvarken blifvit antydt af utskottet eller finnes eller ens kunde finnas i utrikesministerns anförande till statsrådsprotokollet. Vi känna af historien, att då två stater gränsa intill en mellanliggande tredje stat, och i all synnerhet om denna tredje stat är mächtig och känd såsom fallen för aggressiva steg, så hafva de båda å ömse sidor angränsande alltid haft ett gemensamt intresse att iakttaga och då så fordras gemensamt uppträda vis à vis den mellanliggande. Vi lefva nu i lugna förhållanden och så långt min blick sträcker sig, så långt de upplysningar, jag kunnat skaffa mig, finnes för ögonblicket ej den ringaste anledning till oro. Men huru hastigt kan ej det förhållandet ändras, i all synnerhet då frågan är om ett mächtig rike, hvars hela politik beror af en enda mans vilja eller lif!

Hvad är det som i våra dagar förenar Ryssland med Frankrike? Ej kan man tro att det är några verkliga sympatier emellan enväldsriket och republiken — åtminstone ej från fransmannens sida. Sympatien beror tydligen på att Tyskland ligger emellan de båda magterna och att de bevaka detta rike med misstro och köld! Af en sådan anledning hafva ock Sverige och Turkiet allt från början af sjutton-

hundralet underhållet intima förbindelser med hvarandra, ty Ryssland ligger emellan oss, och intet som af denna magt kan företagas på Balkanhalfön kan för oss vara likgiltigt. Det är för närvarande der som den kruttfjerding ligger, som närmast hotar Europas fred! Till en stor del gäller samma politiska betraktelse vårt behof af beskickning i Wien, som jag därför anser vara af obestriddlig vikt för Sverige.

*Reglering af
de ordinarie
utgifterna
under tredje
hufvudtiteln.
(Forts.)*

Då nu emellertid frågan om anslagen under 3:dje hufvudtiteln kommit uti ett nytt stadium, och det förelåg dels motioner om indragningar, dels förslag om en inskränkning af 40,000 kronor uti anslaget till ministerstaten, så hade vi ej annat att göra inom utskottet än att antingen reservera oss mot denna nedsättning eller ock gå in på skrivelseförslaget.

Såvidt jag kan förstå, vore det klokast att begära, att Kongl. Maj:t ville se till hvad i detta afseende kan göras.

Afdelningens ledamöter blefvo tillfrågade om hvilka indragningar, som kunde ifrågakomma. Svaret blef: vi hafva ej sakkännedom nog och våga ej påstå att någon indragning alls kan ega rum, men vi kunna och böra låta Kongl. Maj:t tänka på saken, och då hans excellens utrikesministern visat sig villig att göra hvad han kan, så hafva vi förtroende till honom. Låter det sig göra, ja, då ställa vi oss på hans sida. Så är förhållandet för närvarande, och jag hoppas man skall finna att utskottet ej kunnat gå till väga på annat sätt.

Jag har intet vidare att tillägga utan yrkar bifall till utskottets hemställan.

Efter härmed slutad öfverläggning biföll kammaren hvad utskottet i förevarande punkt hemställt.

2 punkten.

Herr Björnstjerna: Efter hans excellens utrikesministerns yttrande i denna punkt skulle jag knappt behöfva taga till orda, men statsutskottets motivering synes mig här mycket olämplig, helst den tyckes inbegripa ett klander utaf den nuvarande utgifvaren af "Sveriges traktater" och det sätt, hvarpå detta arbete blifvit utfördt.

*Anslag för
utgifvande af
"Sveriges
traktater".*

Utskottet säger, att det "ansett önskligt, att ifrågavarande arbete, hvilket pågått under en lång följd af år och föranledt ansenliga kostnader, blefve bedrifvet med största möjliga skyndsamhet och sålunda snart afslutadt."

Man kan icke begära att utskottets ledamöter skola kunna hafva satt sig in i ett sådant arbetes värde och betydelse, de flesta hafva troligen icke ens sett detta arbete, och det förvånar mig därför icke att utskottet biträdt denna motivering.

För min del ber jag dock att, i likhet med hvad hans excellens nyss gjort, få framhålla, att detta är ett utomordentligt framstående, man kan nästan säga ett rent af monumentalt arbete, hvilket ej allenast inom vårt eget land, utan äfven i främmande länder väckt stort uppseende. Då nemligen dylika arbeten i andra länder skolat utgifvas, har man tillsatt hela kommissioner för att, gifvetvis med betydliga kostnader, utarbета desamma, under det att hos oss en ensam man

Anslag för
utgivande af
"Sveriges
traktater".
(Forts.)

öfvertagit och på ett ytterst förtjenstfullt sätt redigerat ifrågavarande arbete. Det är i sanning otroligt samt bevisar en hög grad af lärdom, flit och ihärdighet hos utgifvaren, att han ensam har kunnat utföra ett så storslaget verk.

Af detsamma äro nu utkomna första delen, som går från år 822—1335, 637 sidor, andra delen från 1336—1487, 760 sidor, tredje delen 160 sidor, fjärde delen 604 sidor och femte delen 160 sidor. Ett sådant stycke arbete är redan gjordt.

Det skulle icke alls vara någon svårighet för utgifvaren att som utskottet önskar "skyndsamt" afsluta arbetet. Det vore lätt gjordt, om han utan kritik ville blott aftrycka sådana handlingar, som finnas tryckta förut. Men utgifvaren af våra traktater har underkastat hvarje handling den strängaste kritik och påvisat origtigheten af många påståenden, som våra historieskrifvare upprepat från äldre tider, han har gått tillbaka till urkunderna och icke åtnöjt sig med en tryckt handling eller ett manuskript, utan letat upp originalen. För sina forskningar och för studier i de särskilda arkiven har han gjort flera resor genom hela norra Europa och ända till Moskwa. Han har afslöjat gamla traktater samt visat deras falskhet och att de lyda på ett helt annat sätt, än hvad man föreställt sig. Han har, med ett ord, verkställt ett alldeles otroligt svårt arbete.

Jag skall bedja att i största korthet få återgifva några recensioner af detta arbete.

Den mycket ansedda "Historische Zeitschrift", som af Sybel utgifves i München, säger bland annat: "detta förträffliga arbete afser att äfven åt Sverige anskaffa ett verk, som inom sig förenar alla aktstycken af framstående betydelse för Sveriges ställning till utländska magter — — — — —"

och den svenska regeringens frikostighet har möjliggjort verkets påbörjande och fortsättning i stor stil."

En lärd författare i "Nordisk tidskrift" yttrar: "ehuru detta utmärkta arbete icke längre är eller åtminstone icke borde vara en nyhet för den vetenskapligt intresserade allmänheten, torde det icke vara ur vägen att än en gång fästa uppmärksamheten vid detsamma. — —"

Det är icke blott våra svenska arkiv, som fått lemna sin gärd till utgifvarens arbete. Han har äfven besökt flera dylika i Danmark, Nordtyskland, Nederländerna, Belgien och Ryssland; frukterna af hans undersökningar i tsarernas rike blifva säkerligen bland de märkligaste i hela hans arbete. I den del, som föreligger, intager utredningen af freden med Ryssland 1323 det första rummet. Den skulle ensam vara tillräcklig att förvärfva utgifvaren en hedrande plats i våra forskares främsta led."

Vidare säges: "historien om Sveriges beröring med sin östra granne inträder genom utgifvarens verk i ett alldeles nytt skede, i det vår kännedom i denna fråga både mångdubblas och ställes på en säker grund. Det är ock här vi möta hvad som väl kan kallas glanspunkten i utgifvarens många djupgående undersökningar, nemligen den uttömmande redogörelsen för den så mycket omtvistade freden mellan konung Magnus Eriksson och storfursten Juris i Nowgorod — — —"

Och härmed taga vi afsked af utgifvarens verk, som vi sökt göra den rättvisan att äfven i minsta detalj studera. Med rätta hafva vi satt det högt och våga hoppas, att Konung och Riksdag skola fortfarande frikostigt understödja ett arbete, som gör vårt namn och vår literatur heder.“

*Anslag för
utgifvande af
"Sveriges
traktater".
(Forts.)*

En annan recensent yttrar: "Det tillkommer den lärda kritiken att närmare redogöra för de viktiga dokument, som här meddelas, och göra full rättvisa åt den lärdom, det skarpsinne, den beundransvärdt outröttliga noggrannhet och omsorg, hvarmed utgifvaren sköter sitt svåra värf", o. s. v.

Det skulle således vara en stor orättvisa, och jag tror att statsutskottets ledamöter skola i främsta rummet hålla mig räkning för att jag yrkar utgående af den mellanmening, som kan anses innefatta ett klander eller en önskan att arbetet måtte så fort som möjligt afslutas. Detta arbete skulle då blifva något helt annat än det nu är, det skulle blifva endast en okritisk uppslagsbok utan något värde, jemfördt med hvad det nu eger.

Jag föreslår alltså, att orden "har ansett önskligt, att ifrågavarande arbete, hvilket pågått under en lång följd af år och föranlett ansenliga kostnader, blefve bedrifvet med största möjliga skyndsamhet och sålunda snart afslutadt" måtte utgå och att utskottets hemställan kommer att lyda: "utskottet, som får hänvisa till hvad det vid statsverkspropositionen bilagda statsrådsprotokollet öfver utrikesdepartementsärendet den 12 januari innevarande år innehåller om arbetets fortgång, hemställer, att till fortsatt utgifvande af "Sveriges traktater" må för år 1892 anvisas ett extra anslag af 4,500 kronor."

Friherre Klinckowström: Efter det yttrande, som den föregående ärade talaren haft och i hvars beröm öfver det ifrågavarande arbetet "Svenska traktater" jag i allo instämmer, kan det synas öfverflödigt att vidare orda i saken, helst utskottets kläm endast innehåller hemställan om bifall till att för fortsatt utgifvande af arbetet i fråga äfven under nästa statsregleringsperiod anvisas 4,500 kronor. Men i likhet med samme värde talare har äfven jag funnit det egendomligt att utskottet i sin motivering inlagt ett slags klander öfver den långsamhet, hvarmed detta arbete bedrifves.

Jag fruktar, att utskottet ej tagit full kännedom om arten af detta arbete och dess gång. Hittills har utgifvaren haft så stora svårigheter att öfvervinna, att arbetet omöjligen kunnat bedrifvas fortare. Men såvida utskottet anser hastigheten i detta fall för en så stor dygd, så finnes ett medel att åstadkomma denna utan rubbning i öfrigt uti arbetets gång, hvad de äldre traktaterna beträffar, och det vore, på sätt jag tror hans excellens utrikesministern nyss antydde, att dela utgifvandet i två serier så, att med afseende å äldre handlingar och traktater, der en särskild utredning och kritisk undersökning är af nöden, låta det fortgå med den skyndsamhet, som nuvarande utgifvaren förmår åstadkomma, då deremot yngre traktater, hvilka finnas i offentligt tryck och uti offentliga handlingar, böra kunna utgifvas mycket fortare, och dessa senare torde i allt fall utgöra flertalet af våra trak-

Anslag för
utgifvande af
"Sveriges
traktater".
(Forts.)

tater. I så fall borde naturligtvis också anslaget fördubblas till 9,000 kronor. Statsutskottet skulle med skäl och rätt kunna begära att traktaterna utgäfvos i tvenne serier.

Jag har framställt detta förslag af verkligt och lefvande intresse för denna viktiga fråga, och jag hoppas att ett blifvande statsutskott måtte taga desamma i noga öfvervägande samt öka anslaget till 9,000 kronor, till hvilket högre anslag jag med glädje skall gifva min röst. Jag yrkar bifall till utskottets kläm.

Herr Alin: Då jag för egen del har någon liten kännedom om den möda och omsorg, som utgifvandet af ett sådant arbete som det ifrågavarande kräfvor, anhåller äfven jag att, med anledning af utskottets motivering, få yttra ett par ord.

Det är klart att ett arbete af denna beskaffenhet måste kräfvat tid, och jag vet, att en och annan, som ej så noga tänkt sig in i saken, ansett att arbetet kräft väl mycken tid. Emellertid, äfven om man blott tänker på den föregående perioden af arbetet, synes ej med skäl kunna framställas en dylik anmärkning, om man nemligen tager hänsyn till det synnerligen omsorgsfulla sätt, hvarpå arbetet i fråga utföres och måste utföras, och allra minst synes skäl för en dylik anmärkning förefinnas i detta ögonblick. Jag ber blott att få erinra om, att 1887 utkom ett häfte, 1888 två, 1889 visserligen intet, men 1890 två, dessa båda sistnämnda omfattande tidrymder af tillsammans 64 år.

Det synes därför, som om det åtminstone nu skulle vara en mycket olämplig tidpunkt att göra en sådan anmärkning, som den utskottet gjort, i afseende på den fart, med hvilken arbetet bedrivnes.

Det är å andra sidan klart, att på ett arbete, hvilket, såsom detta, åtnjuter ett för våra förhållanden ovanligt stort anslag, det kan uppställas den fordran, att det bör fortgå med den största möjliga skyndsamhet. Af utskottets motivering framgår att utskottet anser, att denna fordran icke är uppfylld. Då jag för min del anser att utskottet saknat skäl för en dylik antydning, är jag tacksam för och instämmer i de anmärkningar, hvilka gjorts mot utskottets sätt att motivera sin hemställan i denna punkt.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, yttrade herr vice talmannen, att i afseende på nu förevarande punkt endast yrkats af herr *Björnstjerna*, att utskottets deri gjorda hemställan skulle bifallas med uteslutande ur motiveringen af uttalandet om önskligheten af ifrågavarande arbetes bedrivande med största möjliga skyndsamhet och snara afslutande.

Härefter gjordes propositioner, först på bifall till utskottets hemställan och vidare på godkännande af nyssnämnda yrkande; och förklarades den senare propositionen vara med öfvervägande ja besvarad.

Föredrogs å nyo och företogs punktvis till afgörande statsutskottets den 14 och 17 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 8, angående

regleringen af utgifterna under riksstatens sjunde hufvudtitel, innefattande anslagen till finansdepartementet.

1 och 2 punkterna.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

3 punkten.

*Anslag till
postverket.*

Herr Boström: För min del har jag intet yrkande att göra angående förändring af statsutskottets kläm i den nu upplästa punkten. Deremot anhåller jag att få i likhet med flere andra reservanter yrka, att den motivering, som finnes i betänkandet sidd. 9, 10 och 11, måtte utgå och i stället den motivering, som finnes å sid. 36, blifva kammarens beslut.

Statsutskottets majoritet har föreslagit, att en del förändrade anordningar skulle vidtagas angående brefvens aflemnande särskildt här i hufvudstaden. Majoriteten har nemligen tänkt sig, att det vore möjligt att minska brefbärarnes besvär genom att befria dem från att bära upp försändelserna till våningarne, och att detta skulle vinnas genom att postlådor placerades i förstugan till den nedersta våningen i husen, der brefven sedan finge af adressaterna afhämtas. För egen del tror jag likväl, att ett sådant förfaringssätt icke läte sig utföra, särskildt hvad beträffar Stockholm. Det är nog sant, att det finnes en del lägenheter, i hvilka portvakterna skulle kunna omhänderhafva brefveus emottagande och fördelande inom huset, men det finnes äfven en stor del hus i vår hufvudstad, der sådant icke kan ega rum. Jag vill särskildt betona de stora arbetarekvarteren, der ett dylikt tillvägagående lätt kunde hafva till följd, att försändelserna förväxlas och således icke komme adressaterna tillhanda. Det är äfven sant, att i flere hufvudstäder i Europa ett sådant förfaringssätt låter sig utföra, t. ex. i Paris — men der är portvaktssystemet så utveckladt, att en portvakt finnes i hvarje hus — och i London — men der bor hvarje familj i sitt eget hus. I Stockholm tror jag dock, som sagdt, att det ej låter sig göra.

Jag skulle för min del ej hafva mycket emot att ingå på herr Tamms yrkande om förändrad motivering. Men jag tror, att han går för långt, då han säger, att det kunde vara möjligt att allt arbete med brefbäringen skulle kunna upphöra under sön- och helgdagar. Generalpoststyrelsen har ju redan gått i författning om att turerna för postbrefbäringen under sön- och helgdagar skulle inskränkas. För närvarande utgå dessa dagar blott fyra turer, och jag är öfvertygad om, att en ytterligare förminskning af dessa turer skulle kunna åstadkommas, och att t. ex. endast två turer skulle vara tillfyllest för brefvens kringbärande sådana dagar.

Emellertid tror jag, att det förslag till motivering, som finnes på sid. 36, är att föredraga, och jag tillåter mig därför att yrka bifall dertill.

Anslag till
postverket.
(Forts.)

Herr Tamm, Hugo: Då frågan om höjning af detta anslag förekom i utskottet, rådde der icke den ringaste meningsskiljaktighet om att höjning af anslaget borde ske; icke heller rörande den dermed sammanhängande, nemligen beträffande brefbärares allt mer stegrade arbete och deraf sig härledande öfveranstängning, hvilket förhållande af alla behjertades. Men då det gälde lösningen af denna fråga, gingo meningarne, såsom det synes af betänkandet, åt olika håll. Andra Kammarens majoritet inom utskottet, hvars åsigt genom votering äfven blef utskottets beslut, stälde sig på den mening, som finnes i sjelfva utskottsbetänkandet, men hvilken, såsom den föregående talaren framhållit, skulle leda till ganska stor osäkerhet för den korresponderande allmänheten och särskildt har den betydelse, att nog skulle de förmögne, de i stora våningar boende reda sig och få sina bref, men huru det skulle gå med dem, som bo ensamma eller i ett eller två rum eller som bo i s. k. kaserner, det vore ganska tvifvelaktigt. Man bör dock tänka på, att man ej vidtager åtgärder, som för den stora allmänheten skulle medföra risken att få sina bref bortbytta eller icke alls få dem. Första Kammarens ledamöter i utskottet stälde sig på den åsigt, som i deras reservation står omnämnd, nemligen att de ej ville vara med om nyssannmärkta åtgärder, och den har fått uttryck i deras förslag. Jag upptog då ett annat förslag. När det i och för sig är klart, af generalpoststyrelsen uttaladt och en allmän mening, att här föreligger risk för en viss öfveranstängning och att det skulle leda till stora kostnader, om det skulle fortgå som hittills utan inskränkning på något håll, förekommer i mitt förslag, att den rätta inskränkningen skulle ske genom att sön- och helgdagsarbetet i möjligaste måtto inskränktes. Och i min reservation förekommer icke någon annan mening än en önskan, att generalpoststyrelsen skall, så långt möjligt är, vidtaga en förändring, en reformation, i detta syfte. Och då nu dessutom brefbärarne sjelfve uttryckt samma önskan i detta fall, skulle jag anse det både *kristligt rätt* och *ekonomiskt och socialt klokt* att biträda en sådan åsigt. Jag säger *ekonomiskt klokt*, emedan erfarenheten visat, att man allra säkrast håller det ena budet: "du skall arbeta i sex dagar", om man äfven håller det andra: "du skall hvila på den sjunde"; de anglosachsiska nationerna kunna tjena som illustration härpå, då om dem än i dag gäller Geijers yttrande, att "engelskt arbete öfvergår svenskt begrepp". Jag anser det äfven *socialt klokt*, emedan enligt min åsigt detta hör till arbetarnes berättigade fordringar, hvadan det synes mig, att den störste arbetsgifvaren — staten — äfven bör vara den förste att gå i spetsen för ett sådant reformationsarbete. Då jag dessutom vet, att generalpoststyrelsen söker att arbeta i denna rigtning, tror jag, att om kammaren biträder det af mig framlagda förslag till utlåtande, poststyrelsen skulle finna ett godt stöd för ytterligare arbete i samma rigtning, hvilket jag föreställer mig skulle vara både gagneligt och rätt. På dessa grunder anhåller jag om bifall till min reservation.

Herr von Krusenstjerna: Jag är min ärade vän på uplandsbänken tacksam för hans varma uttalande till förmån för söndags-

hvila åt postverkets tjänstepersonal — tacksam, därför att jag deri ser ett stöd, om jag också icke i allt kan underskrifva hans reservation eller går så långt, att jag tror, det man kan fullständigt borttaga brefvens kringbärande på söndagarne. Jag ser i hans uttalande, och äfven i den förste talarens yttrande, ett stöd för sträfvandena i den riktning, hvori generalpoststyrelsen arbetat under föregående tid och i hvilken, hvad på mig ankommer, jag önskar, att den fortfarande skall arbeta.

*Anslag till
postverket.
(Forts.)*

Utvägarne att bereda postpersonalen söndagshvila äro två: *antingen* den, att man med bibehållande i det väsentliga af den nuvarande hvardagsbrefbäringen och kontorens uppehållande å samma tider, som gäller för hvardagarne, bereder den ordinarie personalen i sin tur ledighet genom att under söndagarne inkalla reservbetjente, *eller* också går man så till väga, att man inskränker sjelfva brefbäringen på söndagarne och sålunda bereder ledighet åt hela personalen. Generalpoststyrelsen har arbetat i båda riktningarne, och jag tillåter mig här för kammaren redogöra för några af de åtgärder, som i sådant hänseende vidtagits.

Under år 1888 utfärdade styrelsen ett cirkulär, hvori samtliga underlydande postförvaltare anbefaldes arbeta för att åt den vid kontoren anställda vaktbetjentpersonalen bereda söndagsledighet, i den mån sådant kunde ske utan intrång i brefbefordringen. De borde gå till väga i första rummet så, att de sökte genom förändrad reglering af tjänstgöring eller inskränkning af en eller annan tur bereda ledighet utan kostnader för statsverket. När det icke gick för sig, hade de att gå in till styrelsen för att få nödiga medel. En följd häraf har varit, att, så vidt jag vet, hafva på de flesta ställen brefbärande ledigt hvar fjärde söndag, på en del hvar tredje och på några hvar annan. I Stockholm hafva brefbärande sedan 1889 under vintern af 4 söndagar 2 lediga, om sommaren: en ledig helt och hållet, två söndagar upptagna med den första stora turen vid 10-tiden på f. m. och sedermera ledigt efter dess fullbordande vid ett, tutiden under återstående delen af dagen; den fjärde äro de i tjänst både första turen och den andra, men hafva ledigt efter kl. 5 e. m. Dessa åtgärder halva vidtagits på en del ställen utan kostnad, på andra ställen med anvisande af medel för reservs inkallande. Kostnaderna härför gå i Stockholm till ungefär 3,500 kronor och i de öfriga delarne af riket till 2,300 kronor. summa 5,800 kronor årligen, som utbetalts till reservbetjente om söndagarne.

Det andra sättet, att minska sjelfva brefbäringen, har styrelsen äfven försökt i somliga städer. År 1888 inskränktes brefturerna i Göteborg till endast en om söndagarne, och postdirektören, som fick befallning att yttra sig öfver verkningarne deraf, har förklarar, att ingen olägenhet förspors. Samma åtgärd har vidtagits i andra större städer, såsom Norrköping, Linköping, Örebro och nu senast under förra året Malmö, men alltid med den föreskrift, att inkomna försändelser skola sorteras på kontoren, så att de adressater, som vilja afhemta dem, hafva tillfälle att sjelfva gå och taga dem der. Men brefbärande få mera hvila. Å andra ställen har man inskränkt tu-

Anslag till
postverket.
(Forts.)

rerne till två om dagen, såsom senast i slutet af år 1890 i Lund med utsigt till ytterligare inskränkning till blott en. I Filipstad äro helt nyligen turerna inskränkta till en.

Af andra åtgärder, som styrelsen vidtagit i samma syfte, vill jag erinra derom, att från och med slutet af 1889 äro under de större helgdagsaftnarne kontoren stängda öfver hela riket. — Med detta har jag velat visa, att styrelsen redan under min högt värderade företrädare arbetat för att bereda söndagshvila åt personalen, och jag kan försäkra, att samma sträfvanden skola fortsättas, så vidt jag förmår, under den tid, jag kommer att handhafva chefskapet. Jag är emellertid öfvertygad om att man kan göra och bör göra åtskilligt mer i den vägen, att man bör fortgå i den rigtning som vi inslagit, och jag tror, att man bör fortgå i båda rigtningarne. I främsta rummet ställer jag dervid söndagsbrefbäringens inskränkning så mycket som möjligt. Det är för öfrigt ett sträfvande, som för närvarande visar sig öfverallt hos poststyrelserna åtminstone i alla protestantiska länder. Tyskland går i det afseendet likasom i så många andra i téten. I hvarje berättelse af chefen för tyska postverket ser man uttalanden i sådan rigtning, I Berlin utgå endast 2 turer om söndagarne, och det kan gå för sig utan olägenhet. — Vi böra, som sagdt, fortgå i denna rigtning, och då är det godt att få ett uttalande från Riksdagen i det fallet, ty det är till de korresponderande styrelsen får vända sig och söka deras medverkan. Sådan har också i allmänhet lemuats. Det är, så vidt jag kan erinra mig, endast i Gelfe, der köpmannaföreningen motsatt sig hvarje inskränkning. Men tydligt är, att man i frågor sådana som dessa alltid måste gå varsamt till väga, måste räkna med de bestående förhållandena, med landets sedvänjor, och redan af detta skäl tror jag att det i vårt land icke går för sig att helt och hållet taga bort söndagsbrefbäringen.

Det finnes äfven ställen, der af lokala skäl inskränkning endast i mindre mån kan vidtagas eller i ingen mån alls, likasom det finnes en stor del personal, för hvilken någon lindring eller upphörande af arbete ej kan ega rum, såsom för den, hvilken är sysselsatt vid landsvägs- eller jernvägsposten, ty posten måste alltid fortskaffas, vare sig det är hvardag eller söndag. Men dem får man hjälpa genom att anställa reservbetjening, ty söndagshvila bör man bereda dem. Det är, såsom herr Tamm sade, kristligt rätt och ekonomiskt klokt. Hvila behöfva de både till kropp och själ.

För egen del har jag således ingenting emot en motivering i den rigtning, som herr Tamm föreslagit, om än, som sagdt, jag icke kan gå fullt så långt som han. Hvad åter angår utskottets motivering, så, ehuru jag naturligtvis vill och bör sörja för att icke personalen blir för mycket ansträngd, tror jag i likhet med herr Boström, att en sådan anordning, som utskottet tänkt sig, är praktiskt överkställbar. Det kan möjligen gå för sig, der det finnes portvakter, ehuru efter hvad jag erfarit äfven det har gifvit anledning till olägenheter med öppna försändelser, breffkort, aviser om värdeförsändelser och dylikt. Derjemte möter det allra största hinder deri, att det är endast ett fåtal hus i Stockholm, som har portvakt, och särskildt finnes det ej sådana i de

stora s. k. hyreskasernerna. Vill man ej gå tillbaka till den Mallénska gångposten med en klocka, hvars pinglande underrättar adressaterna om att de hafva bref, finnes det icke något annat sätt än att inrätta en breflåda för hvarje hyresgäst — ty de lära nog ej nöja sig med en gemensam — och att dertill förmå husvärdarne lyckas nog ej. Skall postverket bestå dessa lådor, blir utgiften därför större än kostnaden, som man vill förebygga genom att öka brefbärarnes antal. Skola åter adressaterna sjelfva bestå dem, blir det en ej oväsentlig utgift för dem, och det betänkliga med densamma är, att det, såsom herr Tamm erinrat, blir egentligen de mindre bemedlade, som drabbas deraf, de som bo högt upp i dessa kaserner; ty brefbärarne skulle måhända gå en trappa, men säkert icke högre. Härtill kommer, att det är ett steg *tillbaka*, men det är ett steg, som postverket bör akta sig för. Riktningen skall vara, att sträfva framåt i detta fall, att försändelserna i möjligaste mån skola bringas genom postverkets försorg hem till hvarje adressat. För det syftet arbetar man ju äfven på landsbygden, genom landtbrefbäringsliniernas utsträckning allt mera och mera. Jag tror således ej, att denna åtgärd går för sig.

Det är tydligt, att, om man icke ökar brefbärarnes antal, blifva de för ansträngda, i samma mån som de större husens antal i städerna växa. Man har då intet annat att göra än att öka deras antal. Det kostar pengar, men det motväges å andra sidan af de ökade inkomster, postverket får genom den stigande folkmängden. Försändelserna ökas och derigenom inkomsterna för postverket. De båda siffrorna uppväga hvarandra.

Jag vill sluta med att meddela, att enligt det i det närmaste afslutade bokslutet för år 1890 hafva postverkets inkomster, som beräknats till 6,900,000 kronor, i verkligheten uppgått till 7,300,000 kronor och att då Riksdagen hade i 1890 års stat beräknat, att af postverkets tillgångar skulle till statsverket levereras ett öfverskott af 180,000 kronor, så kommer det öfverskott, som till statsverket öfverlemnas, att efter all sannolikhet uppgå till 400,000 kronor.

Friherre Barnekow: Jag vet icke, om det gagnar till mycket att diskutera om en motivering, då klämman redan är gifven, och olika meningar derom ej finnas. Men jag gör det, därför att det är en fråga, som jag förut inom utskott lagt hand vid. Jag var nemligen ledamot inom bevillningsutskottet, då den frågan var före, att i stället för att, såsom det då var, man i städerna betalade 3 öre i postporto och dessutom 3 öre, när brefvet kom till adressaten, införa den förändring, att man betalade 5 öre inom hela riket och fick i städerna brefvet fritt hemburet. Jag kan icke neka till, att vi landtmän då voro litet betänksamma, ty vi tyckte, att det var hårdt att de, som bodde i stad och der hade så många bekvämligheter för billigt pris, äfven skulle få denna bekvämlighet, som vi fingo sakna. Men vi landtmän äro beskedliga, i synnerhet när det gäller att betala skatt, och därför gifvo vi med oss. Men vi uttalade den farhågan, att städerna skulle växa och att utgifterna för förändringen skulle högst betydligt stiga. Så har äfven skett. Vi uttalade den åsigten, ehuru det icke

*Anslag till
postverket.
(Ports.)*

Anslag till
postverket.
(Forts.)

blef någon reservation, att, då det var frågan om att öfverflytta en sådan utgift på det allmänna, det hade varit skäl att göra den till en kommunal angelägenhet för städerna och ej öfverflytta den på hela landet. Är det billigt, att vi, som bo på landet och få betala 20—30 kronor för postväska och 30—40 kronor till ett postbud, för att få post en gång om dagen, skola bidraga till, att de som bo i stad få det bekvämt och bra? Och nu hafva de det så bra, att brefven bäras till dem 4—5 gånger om dagen, och de behöfva blott öppna dörren, sticka ut sin hand och taga emot dem. Kan det vara skäligt? Är det rättvist? Då denna förändring gjordes, hade det väl varit rättare att göra saken kommunal och fördela kostnaden på bevillningen i staden.

Nu ser jag, att hvad vi fruktat då, blifvit verklighet; ty derigenom att de, som bo i stad, få allt större anspråk på bekvämlighet, blifva dessa utgifter allt dyrare och dyrare. Derfor önskar jag, att utskottets motivering skall stå kvar. Men det finnes icke någon utsigt dertill, ty intresset att få brefven till sig på ett bekvämt sätt är för starkt representeradt här. Och då jag således icke kan få min vilja fram i det hänseendet, vänder jag mig till det ena af reservanternas förslag. Det går icke helt och hållet i den riktning jag vill, men åtminstone så mycket, att söndagsarbetet inskränkes. Jag undrar, om icke större inskränkningar än som gjorts skulle kunna göras, om det skulle vara möjligt att ordna så, att intet bref hembäres på söndagarne. Då skulle icke något annat hända för dem, som bo i stad, än att de af veckans 7 dagar en enda dag blefve likställda med dem, som bo på landet, nemligen så till vida, att de som hafva stor korrespondens finge sjelfve låta hemta sina bref. Derfor yrkar jag bifall till utskottets förslag med den af herr Tamm föreslagna motiveringen.

Efter härmed slutad öfverläggning yttrade herr vice talmannen, att beträffande föreliggande punkt yrkats, dels, af herr *Boström*, att utskottets hemställan skulle bifallas med den ändring i motiveringen, som föreslagits i den af honom och herr *Casparsson* med flere vid punkten afgifna reservation, dels ock, af herr *Tamm*, *Hugo*, att utskottets hemställan skulle godkännas med den af honom i afgifven reservation vid denna punkt föreslagna motivering.

Sedermera gjorde herr vice talmannen propositioner, först på godkännande af utskottets hemställan utan ändring af motiveringen och vidare på bifall till hvardera af nämnda båda yrkanden, samt förklarade sig anse propositionen på bifall till herr *Boströms* yrkande vara med öfvervägande ja besvarad.

Votering begärdes, i anledning hvaraf och sedan till kontraproposition dervid antagits bifall till herr *Tamms* yrkande, uppsattes, justerades och anslogs en så lydande omröstningsproposition:

Den, som bifaller hvad statsutskottet hemställt i 3 punkten af sitt utlåtande n:o 8 med den ändring i motiveringen, som föreslagits i herr *Casparssons* med fleres vid punkten afgifna reservation, röstar

Ja;

Den, det ej vill, röstar

Nej;

*Anslag till
postverket.
(Forts.)*

Vinner Nej, bifalles utskottets hemställan med den af herr Tamm föreslagna motivering.

Omröstningen företogs, och vid dess slut befunnos rösterna hafva utfallit sålunda:

Ja — 49;

Nej — 55.

4 och 5 punkterna.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

6 punkten.

Lades till handlingarna.

7—17 punkterna.

Hvad utskottet hemställt bifölls.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 14 och 17 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 3, i anledning af dels genom framställning af justitieombudsmannen, dels genom motion väckta förslag om ändringar i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863.

Utskottets hemställan bifölls.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 14 och 17 innevarande februari bordlagda utlåtande n:o 4, i anledning af väckt förslag om förklaring af 12 § i utsökningslagen och om ändrad lydelse af 51 § i samma lag.

*Ifrågasatt
förklaring af
12 § utsök-
ningslagen
m. m.*

Herr Sjöcrona: Af det nu föredragna betänkandet torde kamaren inhemta att, då det icke blifvit af mig undertecknadt, jag icke inom utskottet deltagit i detta ärendes behandling. Jag har emellertid icke kunnat till alla delar instämma i den åsigt, som gjort sig gällande i justitieombudsmannens framställning, och som nu blifvit af utskottet till bifall förordad, i anledning hvaraf jag anhåller att få yttra några ord.

Af justitieombudsmannens framställning, som återgifves i lagutskottets betänkande, kunna herrarne finna att det sedan lång tid tillbaka

*Ifrågasatt
förklaring af
12 § utsök-
ningslagen
m. m.
(Forts.)*

både under det 1851 års vexellag gälde och dessförinnan, varit allmänt brukligt, att de exekutiva myndigheterna till behandling upptagit lagsökningsmål, grundade på vaxlar. I hvilken omfattning detta skett och bort ske, derom skall jag sedan yttra mig; det är egentligen här- om frågan rör sig. Emellertid har justitieombudsmannen under sina besök hos hofrätterna inhemtat, att en af svea hofrätts divisioner och fyra af göta hofrätts divisioner förklarar öfverexekutor icke haft behörighet att taga befattning med sådana mål, men å andra sidan att de öfriga divisionerna af svea hofrätt och hela den skånska hofrätten följt en motsatt åsigt och godkänt ett dylikt förfaringssätt. Då, enligt utsökningslagen, sådana mål icke få fullföljas från hofrätt till Kongl. Maj:t, så har det icke varit möjligt att från högsta domstolen erhålla något prejudikat, med stöd hvaraf en lika lagtillämpning hos hofrätterna skulle kunna åstadkommas, och justitieombudsmannen anmärker, att denna olika lagtillämpning har gjort, att en och annan öfverexekutor nu börjat följa en motsatt praxis mot den, som under en lång följd af år varit den brukliga, hvaraf, om det får fortgå, oreda och förvecklingar skola uppstå.

Justitieombudsmannen har, som det mig synes, på ett fullt tillfredsställande sätt visat, att bestämmelserna såväl i den nu gällande som i den förutvarande vexellagen icke innebära något hinder för upptagande hos öfverexekutor af sådana lagsökningsmål *i en viss omfattning*. Men för att afhjelpa det nu öfverklagade missförhållandet har han föreslagit en ny lag, som lagutskottets majoritet accepterat, och hvarigenom, såsom herrarne finna af betänkandet, det skulle förklaras "att 12 § utsökningslagen eger tillämpning jemväl på fordran, som grundar sig på vaxel", samt förordnas att 51 § samma lag skulle erhålla följande ändrade lydelse: "Om verkställighet af öfverexekutors utslag, hvarigenom betalningsskyldighet blifvit någon ålagd, gälle hvad stadgadt är i fråga om underrätts dom i ty fall. Har öfverexekutor, såsom i 28 § sägs, förordnat om fast egendoms försäljning, må den ej ega rum förr än laga kraft å utslaget kommit". Nu är min åsigt den, att justitieombudsmannen och lagutskottet i denna fråga gått för långt. Jag instämmer visserligen med justitieombudsmannen deruti, att lagsökning på grund af vaxel kan af öfverexekutor upptagas till pröfning, men endast i det fall att lagsökningen är rigtad mot godkännaren, acceptanten, d. v. s. den, som medelst påskrift å handlingen förklarar sig skyldig att betala på en viss bestämd tid. Det är ju uppenbart, att en lagsökning på grund af en vaxel är ett vaxelmål, då hela målet grundar sig på en vaxel. Men en lagsökning mot acceptant är också alldeles likställd med hvarje annan lagsökning på grund af ett skriftligt fordringsbevis, ty lagsökningen är ställd endast mot den, som å den skriftliga handlingen förbundet sig att betala. Så är ju ock förhållandet med t. ex. lagsökningar å accepterade räkningar. De grunda sig på ett å skriftlig handling tecknad erkännande att betala inom en viss tid. Men annorlunda ställer sig förhållandet, då man lagsöker de öfriga personer, hvilkas namn förekomma på vaxeln, utställaren eller öfverlåtaren, ty deras betalningsskyldighet beror uteslutande på de särskilda bestämmelser, som förekomma i vexellagen, och det vill

synas mig, som om en öfverexekutor icke har någon rättighet eller befogenhet att ingå i pröfning af en sådan betalningsskyldighet. Något alldeles bestämdt förklarande i detta ämne finnes väl icke i vexellagen. Men jag tror mig dock ega ett stöd för denna min åsigt, hvars rättighet för öfrigt torde ligga i sakens natur, uti 5 § af förordningen den 7 maj 1880 om nya vexellagens införande och hvad i afseende derå iakttagas skall. Der står nemligen:

“Om laga domstol och rättegång i vexamål gälla följande stadganden:

1. Domstol i vexamål vare rådstufvurätt i den stad, der svaranden bor eller anträffas, men, om han å laudet bor eller anträffas, rådstufvurätten i närmaste stad derintill.

2. Vexelinnehafvaren må för hela sin fordran stämma en af vaxelgäldenärerna och stånde det i hans fria val, hvilken af dem han först stämma vill.“

Här stadgas alltså, att om vaxelinnehafvaren vänder sig till behörig domstol, han får lagsöka hvilken af vaxelgäldenärerna som helst. Men frågan är nu, hvilken, utom acceptanten, är vaxelgäldenär, och detta torde endast kunna bedömas på grund af vaxellagens särskilda bestämmelser.

Man skulle må hända kunna ifrågasätta, att, om lagutskottet velat, i öfverensstämmelse med den åsigt, som jag lyser, förklara lagen i det afseendet vara tydlig och klar, att det icke finnes något hinder för exekutiv myndighet att till pröfning upptaga lagsökningar mot acceptant, och Riksdagens kamrar godkänt detta, en derigenom lika lagtillämpning kunnat åstadkommas. Men jag fruktar, att hofrätterna icke mycket skulle bry sig om hvad lagutskottet eller Riksdagen yttrat i sådana saker, och då finnes ingen annan hjälp än en lagtörklaring, hvilken då skulle ske antingen genom ett tillägg till 12 § utsökningslagen, såsom utskottet föreslagit, eller ett tillägg till promulgationslagen, såsom föreslagits af reservanten, utskottets vice ordförande begge tilläggen likväl innehållande den begränsning, som jag förordat. Hvilkendera utvägen bör föredragas, derom behöfver jag nu icke yttra mig.

Hvad vidare angår den föreslagna ändringen af 51 § utsökningslagen, så grundar den sig på följande förhållanden. 6 mom. i 5 § af förordningen om vaxellagens införande lyder: “Dom i vexamål gånge, der den vinnande det åskar, i verkställighet genom utmätning och det utmättas försäljning, ändå att ändring i domen sökes” etc. Domstols utslag i vexamål har följaktligen strängare exekutiv kraft än dess utslag i andra mål. Den af justitieombudsmannen föreslagna ändring af 51 § åsyftar, att denna stränga exekutiva kraft äfven skulle tillkomma konungens befallningshafvandes utslag i vexamål. Detta kan ju anses följdriktigt och nödvändigt, om konungens befallningshafvande skola hafva rätt att till behandling upptaga *alla slags* vexamål. Men hafva de icke rätt att upptaga andra lagsökningar, grundade på vaxel, än dem mot acceptanten, så synes kunna ifrågasättas, huruvida icke paragrafens nuvarande lydelse gerna kunde bibehållas. Derom behöfver jag nu icke yttra någon bestämd åsigt, ty med den uppfattning jag har i sjelfva hufvudfrågan, måste jag yrka att ärendet åter-

*Ifrågasatt
förklaring af
12 § utsök-
ningslagen
m. m.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
förklaring af
12 § utsök-
ningslagen
m. m.
(Forts.)*

förvisas till utskottet, på det att utskottet må afgifva ett förslag, som öfverensstämmer med min uppfattning, hvilken jag tror äfven delas af de ledamöter här i kammaren, som tagit en verksam del i den nya vexellagens tillkomst, och hvilkas åsigter således böra gälla mycket i denna fråga.

Jag yrkar återremiss.

Herr Fröberg: Såsom af det nu föredragna betänkandet synes, har jag låtit anteckna mig som reservant mot det beslut, hvartill utskottet kommit. Den omständighet, som föranledt justitieombudsmannen att göra den framställning, som här omförmäles, är, på sätt lagutskottets ärade ordförande redan anmärkt, att inom rikets hofrätter olika förfarande eller praxis gjort sig gällande vid behandling af de utsökningsmål, der fordringarna grundats på vaxel. Att ett sådant förhållande icke kan fortfarande få ega rum, och att en ändring i detta afseende bör ske, derom är jag öfverens med justitieombudsmannen. Men jag kan icke instämma med honom i fråga om det sätt, hvarpå denna ändring bör åstadkommas. Jag har för min del trots och tror ännu, att en lagändring eller lagförklaring bör ske i den riktning, att vaxelmål alldeles icke få till pröfning upptagas af öfverexekutor, d. v. s. af konungens befallningshafvande för landet och magistrat i stad.

I förordningen om nya vexellagens införande, och hvad i afseende derå iakttagas skall, stadgas, att rådstufvurätt skall vara första domstol i vaxelmål. Vidare förekommer i vexellagens 80 § bestämmelse derom, att vaxelpreskription icke afbrytes annorledes än genom stämning delgifvande eller vaxelfordringens bevakning i gäldenärens konkurs; hvarjemte i samma lags 93 § säges, beträffande vaxelfordran, som grundar sig å preskriberad eller prejudicerad vaxel, att vaxelinhafvaren eger att, såsom i vanligt skuldfordringsmål, hos vaxelgäldenär utsöka hvad denne till fordringsegarens skada skulle vinna, der fordringen förfölle. Af dessa stadganden synes det mig uppenbart, att vexellagen här afsett att vaxelmålen skola upptagas och bedömas allenast af domstol i vaxelmål, men ingalunda af exekutiv myndighet. Utsökningslagen torde icke heller gifva anledning till det antagandet, att vaxelmål eller lagsökningar för fordran på grund af vaxel, äfven i den inskränkta omfattning, som lagutskottets ordförande framställt, skola få behandlas af öfverexekutor. Snarare tvärt om. I 12 § utsökningslagen stadgas, att för förfallen fordran, som grundar sig på skuldebref eller annat skriftligt fordringsbevis, må man söka gäldenären hos öfverexekutor, men detta stadgande utsträcker icke till fordran, som grundar sig på vaxel. Af motiven till utsökningslagen framgår, att lagstiftaren icke heller tänkt sig ett dylikt förfarande.

Utsökningsmålen äro ju i viss mån en särskild art af civila tvistemål och böra såsom sådana också rätteligen tillhöra domstols behandling. Det är därför en oegentlighet att administrativa myndigheter för närvarande äro öfverexekutorer och ega domsrätt i dylika mål. Ett sådant förhållande bör afhjelpas; men justitieombudsmannens af lagutskottet understödda förslag går i alldeles motsatt riktning. Bi-

faller detta förslag, kommer sålunda ifrågavarande olägenhet att blifva ännu större.

Man har här talat om att vexlar äro fordringsbevis. Ja, det äro de visserligen. Men de äro icke sådana fordringsbevis, som afses i utsökningslagen, ty en fordran kan icke utdömas endast på grund af vaxel, utan dessförinnan måste åtskilliga åtgärder oftast vidtagas, som vaxelagen uppställt som vilkor för en fordrans utfående, såsom t. ex. protest af vaxel eller vaxels uppvisande till betalning för vaxelgäldenär. Emot godkännare måste ock stundom protest ske för att icke vaxelrätten skall gå förlorad. I vaxelmål förekomma ej så sällan rättgångar af ganska invecklad och svårlöst beskaffenhet. Det kan följaktligen ej vara önskligt att öfverflytta handläggningen af vaxelmål från domstol på öfverexekutor.

*Ifrågasatt
förklaring af
12 § utsök-
ningslagen
m. m.
(Forts.)*

Om jag nu antager, att lagutskottets och justitieombudsmannens förslag vunnit Riksdagens bifall samt blefve till lag upphöjdt, så frågas: hvad skulle vinsten deraf blifva? Jag kan icke inse, att det skulle blifva någon vinst alls utan tvärt om olägenheter. Efter nuvarande förhållanden går det i vaxelmål lika lätt att vid domstol genom stämning väcka talan emot part och der få målet afgjort som att vända sig till konungens befallningshafvande eller magistrat i lagsökningsväg. Det är dessutom för parterna långt lägligare att målet anhängiggöres vid domstol, ty då utsättes dagen för målets handläggning; och äfven om den dag, då det kommer att afgöras, ifall sådant ej sker genast, meddelas särskild underrättelse. Hos konungens befallningshafvande och magistrat måste part deremot passa på och noga granska anslagen på anslagstaflan för att få veta dagen, då utslag i målet kommer att utfärdas. Kostnaden bör dessutom blifva lika i begge fallen. Dertill kommer, att domstols dom eller utslag i vaxelmål, om icke vad erlägges, vinner laga kraft inom 8 dagar, då för att ett konungens befallningshafvandes eller magistrats utslag skall vinna laga kraft, erfordras minst 30, på somliga ställen ända till 45 dagar. En fordringsägare kan således, utan att pant eller borgen ställes för hvad honom tilldömdt blifvit, utfå sin fordran efter 8 dagar, på grund af domstols utslag men enligt konungens befallningshafvandes eller magistrats utslag, icke förr än efter 30 à 45 dagar från det utslaget meddelades. Vill han dertförinnan lyfta betalning för sin fordran, blir han tvungen att ställa borgen, hvilket naturligtvis för många kan vara förenadt med stora olägenheter och, i händelse af oförmåga dertill, mången gång kan medföra oersättliga förluster.

Justitieombudsmannen har såsom skäl för den föreslagna reformen anført den omständigheten, att för lagsökningsmålen från öfverexekutor hofrätt är sista instans, under det att vaxelmål, handlagda af rådstufvurätt, kunna från hofrätt dragas under Kongl. Maj:ts pröfning; hvadan i förra fallet med hofrättens dom saken är afslutad. Men den missnöjde parten har ju sedermera rätt att för sökande af återvinning å nyo instämma saken till första domstolsinstansen och sedan fortsätta hela vägen igenom. Han får i detta fall 5 instanser i stället för 3, och deruti kan jag icke inse, att det ligger någon vinst i tid, eller att målet derigenom tidigare befordras till afgörande.

*Ifrågasatt
förklaring af
12 § utsök-
ningslagen
m. m.
(Forts.)*

Dessutom är det en stor brist, som vidlåder justitieombudsmannens ifrågavarande förslag derutinnan, att detsamma icke tillika innefattar något förslag om nödiga ändringar i vexellagen. Vexellagen stadgar t. ex., bland annat, att "vexelpreskription afbrytes genom stämmingsdelgifvande". Detta stadgande skulle alltså komma att fortfarande gälla; men någon föreskrift att genom lagsökning vexelpreskription komme att afbrytas skulle icke införas. Detta är, enligt min tanke, mycket betänkligt. Om t. ex. en vexelgäldenär blir lagsökt strax före preskriptionstidens utgång och genom öfverexekutors utslag fordringsanspråket bifalles, men gäldenären klagar i hofrätten och målet der förklaras tvistigt efter preskriptionstidens utgång, huru går det då med vexelrätten?

Det vore, synes det mig, synnerligen beklagligt, om detta förslag i dess nuvarande form blefve lag. Deraf skulle föranledas trassel vid lagtillämpningen. I ovisshet om lagens rätta mening skulle icke så få misstag komma att begås, hvaraf tidsutdrägt och förluster till stor skada för den rättsökande alltid blefve en oundviklig följd.

Jag har redan antydt, att jag önskade en lagförklaring, men att denna förklaring skulle gå i motsatt syfte, eller att öfverexekutor icke skulle få upptaga och pröfva lagsökningsmål, der fordran vore grundad på vexel; men derom är icke något förslag nu väckt, och då Riksdagen sålunda i frågans förevarande skick icke torde kunna upptaga ett yrkande i sådant afseende, ser jag för det närvarande ingen annan utväg öfrig än att afslå utskottets hemställan, hvarå jag alltså yrkar afslag.

Herr Ölander: Jag är på sätt och vis förekommen af den förste ärade talaren, men jag vill dock tillkännagifva, att icke heller jag kan vara med om den föreslagna lagförklaringen, hvilken i själfva verket icke är en lagförklaring, utan en lagförändring. I hvilket fall som helst är den icke någon förklaring af 12 § utsökningslagen, hvilken icke talar ett ord om vexlar eller innehåller något stadgande, som jag anser kunna utgöra föremål för förklaring eller vara i behof af någon sådan. Denna § handlar om fordringar, hvilka grunda sig på skuldsedlar eller andra skriftliga fordringsbevis. Att nu förklara, att en vexel utgör ett skriftligt fordringsbevis, behöfves icke så vidt någon derigenom iklädt sig någon betalningsskyldighet; och det har i regeln alltid acceptanten gjort — men också endast han — så vidt icke en speciallag, nemligen vexellagen, skall tillämpas. Att sålunda öfverexekutor är berättigad och skyldig att upptaga frågor om acceptants betalningsskyldighet, förefaller mig alldeles klart utan någon förklaring. Vill man åter utsträcka denna öfverexekutors rätt och skyldighet äfven till sådana fordringar i öfrigt, som, enligt vexellagen, kunna grunda sig på vexel, måste man ovilkorligen göra en lagförändring, men en förändring icke i utsökningslagen, utan i vexellagen, som uttryckligen stadgar, att alla vexelmål, d. v. s. sådana mål, deri vexellagen skall tillämpas, skola upptagas och afdömas af rådstufvurätt. Vill man verkligen stadga, att också dylika mål skola kunna upptagas af öfverexekutor, blir, såsom jag nyss nämnt, detta en lagförändring och

dertill en ganska vigtig sådan. För min del kan jag icke finna något giltigt skäl för en dylik ändring allenast af den omständigheten, att en eller annan öfverexekutor eller domstol missuppfattat nu gällande lagbestämmelser. Fordras verkligen häröfver en förklaring, må man då göra den inom gränserna för gällande lag, genom att förtydliga den, men icke förändra den. Enligt min tanke är emellertid, uti förevarande fall, någon förklaring icke erforderlig. Skulle en oriktig uppfattning fortfarande göra sig gällande hos en eller annan myndighet, föreställer jag mig att justitieombudsmannen, som det åligger att vaka öfver att lagar och författningar blifva riktigt tillämpade, skall veta på annat sätt afhjelpa nu öfverklagade missförhållande.

För min del yrkar jag afslag å motionen.

Herr Claëson: Inom utskottet har jag biträdt den mening, som blifvit utskottets beslut och jag ber att få försvara denna min ståndpunkt.

Gent emot hvad den andre talaren i ordningen antydt och den tredje bestämdt utsagt, vågar jag påstå, att med det föreslagna tillägget till 12 § utsökningslagen icke afses att införa någon nyhet i lagstiftningen, någon lagförändring, utan endast att med oförtydbara ord säga hvad som för närvarande måste anses vara lag och som varit lag hos oss sedan en mycket lång tid tillbaka. Enligt nämnda § eger öfverexekutor rätt att pröfva fordringar som grunda sig på skriftliga fordringsbevis och jag hemställer om icke en vexel är ett skriftligt fordringsbevis.

Men, anmärker man, 5 § i förordningen om vexellagens införande säger ju, att domstol i vexelmål är rådstufvurätt i den stad, der svaranden bor eller anträffas, men, om han å landet bor eller anträffas, rådstufvurätten i närmaste stad derintill. Ja väl, men detta gifver enligt min tanke icke stöd åt den mening, som den siste talaren uttryckte och som åberopats af några divisioner i göta hofrätt och af en i svea hofrätt. I hvarje skuldfordringsmål, som kan dragas under öfverexekutors pröfning, är det fordringsegarens obestriddliga rättighet att, om han af ett eller annat skäl finner sådant lämpligt, gå till domstol. Men lika litet som den omständighet, att det stadgas i rättegångsbalken, att domstol i vanliga skuldfordringsmål är den rätt, inom hvilkens domvärjo svaranden bor, utgör hinder att draga ett sådant mål under öfverexekutors pröfning, lika litet lär den undantagsbestämmelsen, att, om vexelmål drages under domstol, det icke får behandlas af häradsrätt utan af rådstufvurätt, försvaga betydelsen af innehållet i 12 §.

Alla, utom möjligen den siste talaren, tyckas vara ense derom, att det är ytterst nödvändigt, att en förklaring kommer till stånd och att enhet vinnes i lagtillämpningen i detta afseende, i hvad rigtning denna fråga än må lösas. För mig har ingen lösning synt sig rigtigare än den här föreslagna. Det blir endast då, enligt min tanke, en verklig förklaring och icke ändring. Då lagstiftningen i öfrigt går ut på att vexelfordran skall så skyndsamt som möjligt utbekommas, synes det mig vara oegentligt att undandraga just denna klass af skuldfordrings-

*Ifrågasatt
förklaring af
12 § utsök-
ningslagen
m. m.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
förklaring af
12 § utsök-
ningslagen
m. m.
(Forts.)*

mål ett förfarande, som eljest är tillåtet för vinnande af större skyndsamt.

Jag kan icke heller dela den förste talarens mening, att man får betrakta vexeln som ett skriftligt fordringsbevis, hvilket öfverexekutor får upptaga till pröfning endast i det fall, att talan föres emot acceptanten. Den omständighet, att man icke vänder sig emot acceptanten utan emot en annan vexelgäldenär, upphäfver ju icke vexelns karakter af skriftligt fordringsbevis. Visserligen torde det då lättare hända, att saken blir tvistig, men i sådant fall gäller den allmänna regeln, att, om minsta anledning till oklarhet eller tvist uppstår, öfverexekutor ej får afgöra densamma, utan skall hänvisa målet till domstol, och skulle i något fall öfverexekutor icke iakttaga detta, lärar nog vederbörande hofrätt, om klagan der föres, icke underlåta att göra det.

Det skulle må hända ur praktisk synpunkt vara klokt att från öfverexekutors pröfningsrätt undantaga de vexelmål, i hvilka annan än acceptanten är svarande, men jag tror dock, i likhet med justitieombudsmanen, att, der den ringaste anledning till oklarhet förefinnes, klokheten bjuder borgenären att hellre gå till domstol än till öfverexekutor, för att icke få målet fördröjdt, och att berörda inskränking således utan fara kan undvaras.

Hvad ändringen uti 55 § beträffar, torde det äfven här kunna sättas i fråga om den kan anses vara en verklig ändring och icke endast ett förtydligande, men justitieombudsmannens framställning är enligt min tanke jemväl i detta hänseende riktig. Mig synes det nemligen vara bra oegentligt att tillerkänna den ena myndighetens beslut mindre kraft och verkan än den andras. Då förefaller det mig vara riktigare att säga, att vexelmålen äro för viktiga att afgöras af öfverexekutor än att säga, att öfverexekutor väl får pröfva dem, men att öfverexekutors utslag blir ett sämre papper än rådstufvurättens. Jag tror, att detta är origtigt och vilseledande för allmänheten.

Om en återremiss till utskottet af detta ärende i det af den förste talaren framställda syfte skulle blifva kammarens beslut, ser jag icke något ondt deruti; men för min del tror jag dock, att det bästa är att bifalla utskottets hemställan, hvarom jag vågar vördsamt anhålla.

Herr Annerstedt: Då det af lagutskottet förordade lagförslaget innehåller, att 12 § utsökningslagen skall blifva tillämplig jemväl på fordringar, grundade på vexlar, går det enligt min uppfattning vida längre än hvad motiven, som för detta förslag anföras, rätt tolkade, innebära. Ser man till en början på de kongl. domar, som i justitieombudsmannens berättelse åberopas, finner man att båda dessa domar afse fall, då talan rigtats mot acceptanten. Om man betraktar vexeln såsom ett skriftligt fordringsbevis, är det, enligt min uppfattning, också temligen klart, att den kan gälla såsom sådant endast i förhållande till acceptanten. Jag gör här i förbigående den anmärkning, att jag icke skall inveckla framställningen genom att ingå i detaljer, som antagligen flertalet skulle finna intresselösa och tröttande. Jag lemnar derfor å sido "den egna vexeln", hvadan hvad som i det följande kommer att yttras har afseende uteslutande å den vanliga trasserade

eller dragna vexeln. Vill man enligt vaxelrätt föra regresstalan mot någon öfverlåtare, då är nemligen ensamt vaxeln ett otillräckligt fordringsbevis; dertill måste komma styrkandet af vissa åtgärder, hvilka allt efter de olika förhållanden, som äro för handen, modifieras, och detta gör att en återgångstalan kan vara ett ganska inveckladt förfarande, som ofta framkallar rättstvister. Betraktar man prejudikaterna i dylika frågor, skall man finna ofta en vidlyftig motivering för domen och ej sällan skiljaktliga meningar. Vid sådant förhållande kan återgångstalan på grund af en vaxel icke lämpligen handläggas hos öfverexekutor, utan bör göras gällande vid domstol. Ännu mer oförenligt med vaxellagens anda synes det vara, att talan, som enligt 93 § föres, skulle kunna göras gällande genom lagsökning. Detta är tydligen en civil rättegång, som icke kan sägas grunda sig på ett skriftligt fordringsbevis utan på rättsförhållandet i dess helhet mellan utställaren af vaxeln eller endossenten och vaxelinnehafvaren. Om man således ställer sig på vaxellagens ståndpunkt, är det enligt min uppfattning otvifvelaktigt, att den i lagförslaget föreslagna utsträckningen af möjligheten att genom lagsökning göra gällande anspråk emot andra vaxelgäldenärer än acceptanten icke står i öfverensstämmelse med vaxellagens grunder. Men äfven en annan anmärkning torde kunna rigtas mot förslaget. Enligt vaxellagen är, såsom bekant, återgångstalan bunden vid en ganska kort preskriptionstid — 6 månader. För afbrytande af denna preskription anvisar vaxellagen allenast tvenne utvägar: stämning delgifvande eller bevakning i konkurs; och det synes möta den största betänklighet att till dessa utvägar såsom en tredje tillägga lagsöknings delgifvande. Detta vore nemligen ett föga lämpligt medel för preskriptionens afbrytande. Ty meningen med den korta preskriptionstiden för återgångstalan är, att den, som tecknat sitt namn på vaxeln såsom trassent eller endossent, skall inom icke allt för lång tid få afgjort, om han häftar i ansvar eller icke på grund af vaxeltransaktionen; och detta får han enligt gällande lag inom vanlig tid afgjort, då den, som vill anhängiggöra återgångstalan, är skyldig att stämma till domstol inom 6 månader. Men skulle preskriptionstiden afbrytas genom lagsökningens delgifvande, komme i de fall, då fordringsanspråket förklarats i lagsökningsprocessen tvistigt, fordringsägaren att hafva tio år på sig att bestämma, om han vid domstol vill fortsätta sin återgångstalan eller icke. En sådan möjlighet förmodar jag alla näringsidkare och öfriga, hvilka begagna sig af vaxlar, skola på det bestämdaste undanbedja sig. Att å andra sidan tillåta lagsökning såsom en form för anställande af återgångstalan utan att låta delgifningen af lagsökningen medföra vaxelpreskriptionens afbrytande, skulle för den regressberättigade medföra den största våda.

Det inses ju lätt, att under denna förutsättning det för den enskilde, som vill göra sin rätt till återgångstalan gällande, kan vara ganska farligt, om hans ombud låter förleda sig af det utaf justitieombudsmannen och i lagutskottets betänkande återopade skälet — att ett å exekutiv väg behandladt vaxelmål har all utsigt att mycket hastigare blifva slutligen afgjort än ett vaxelmål som går domstolsvägen — att anlita lagsökningsförfarandet för att göra gällande hufvud-

*Ifrågasatt
förklaring af
12 § utsök-
ningslagen
m. m.
(Forts.)*

*Ifrågasatt
förklaring af
12 § utsök-
ningslagen
m. m.
(Forts.)*

mannens regressanspråk. Huru lätt skulle det icke kunna inträffa, att der den sökte uteblifvit hos öfverexekutor, men i hofrätten tillstådeskommit och derstädes framställt invändningar, hvilka föranleda hofrätten att förklara målet tvistigt, de sex månaderna gått till ända, då stämningen till domstol skulle delgifvas den sökte.

Från förenämnda synpunkter synes därför lagförslaget med den utsträckning, som det här fått, för den rättsökande medföra olägenheter vida öfvervägande de fördelar, som dermed skulle kunna vinnas.

Ställer man sig åter på det allmännas ståndpunkt, förefaller det, som om konungens befallningshafvande skulle hafva angelägnare göromål att ombesörja än att tillämpa 6 kap. vexellagen, hvilket, såsom bekant, är ett ganska inveckladt kapitel; ty det är att märka, att många invändningar, som framställas i mål angående vaxelregress, grunda sig icke derpå att de faktiska omständigheterna i saken äro tvifvelaktiga, utan derpå att olika uppfattning råder angående den rätta tillämpningen af lagbestämmelserna angående regresstalan, dess förutsättningar under de olika förhållanden, som dervid förekomma, och dess rättsverkningar. Det skulle vara lätt att härpå anföra en mångfald exempel.

På dessa skäl synes mig lagförslaget i den form det nu har icke medföra någon förbättring. Vid detta förhållande och då frågan om hvilka åtgärder skulle kunna vidtagas för afhjelpande af den olikhet i rättstillämpning, som förefinnes i frågan huruvida öfverexekutor är befogad att upptaga en lagsökning mot acceptanten på grund af den accepterade vaxeln, måhända torde vid sitt besvarande leda till lagbestämmelser, hvilka icke helt och hållet falla inom omfånget af nu förevarande betänkande, förefaller det mig enklast, om Första Kammarren ville afslå detta betänkande, i den förhoppning att af justitieombudsmannen eller eljest nytt förslag framdeles väckes, afseende att reglera ifrågavarande förhållande, så vidt det angår vaxelacceptanten.

Jag tillåter mig därför yrka afslag å betänkandet.

Sedan öfverläggningen förklarats härmed slutad, gjordes i enlighet med de derunder framställda yrkandena propositioner, dels på bifall till hvad utskottet i förevarande utlåtande hemställt, dels derpå att utlåtandet skulle visas åter till utskottet, dels ock på afslag å utskottets hemställan; och förklarades sistnämnda proposition vara med öfvervägande ja besvarad.

Föredrogs å nyo lagutskottets den 14 och 17 i denna månad bordlagda utlåtande n:o 5, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag angående ändrad lydelse af 10 kap. 1 § rättegångsbalken.

Utskottets hemställan bifölls.

Upplästes och godkändes Riksdagens kanslis förslag:
dels till Riksdagens skrifvelse, n:o 3, till Konungen angående val af justitieombudsman och suppleant för honom;
dels till Riksdagens förordnanden:
n:o 4, för assessoren m. m. Nils Ludvig Alfred Claëson att vara Riksdagens justitieombudsman; och
n:o 5, för häradshöfdingen Daniel Gottlieb Restadius att vara Riksdagens justitieombudsmans suppleant.

Herr *Hallenborg* afgaf en motion, n:o 46, med förslag till ändrad lydelse af §§ 33 och 51 riksdagsordningen.
Denna motion hänvisades till konstitutionsutskottet.

Justerades sex protokollsutdrag för denna dag.

På framställning af herr vice talmannen beslöts, att de ärenden, som denna dag bordlagts, skulle sättas främst på föredragningslistan till nästa sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2.21 e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.

Fredagen den 20 februari.

Kammaren sammanträdde kl. 2.³⁰ e. m.; och dess förhandlingar leddes af herr vice talmannen.

Herr statsrådet friherre *von Essen* aflemnade Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående omförande till invalidhusfonden af besparingar å "anslaget till blesserade öfver- och underofficerare".

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Riksdagens sistlidna år församlade revisorers berättelse angående verkställd granskning af statsverkets samt andra af allmänna medel bestående fonders tillstånd, styrelse och förvaltning under år 1889.

Föredrogs, men bordlades å nyo på flere ledamöters begäran statsutskottets den 18 i denna månad bordlagda utlåtanden n:is 14—16 och lagutskottets samma dag bordlagda utlåtanden n:is 6—9.

Föredrogs och hänvisades till statsutskottet Kongl. Maj:ts under sammanträdet aflemnade nådiga proposition.

Justerades två protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammaren åtskildes kl. 2.³⁵ e. m.

In fidem
A. von Krusenstjerna.